

Sociale
Verdediging
voor

CANBERRA

Dit is een uitgave van de
Werkgroep Sociale Verdediging

Opleiding Sociale Vredesdienst
(O.S.V.)
Postbus 785
3500 AT Utrecht
tel: 030-312208 (woensdag)

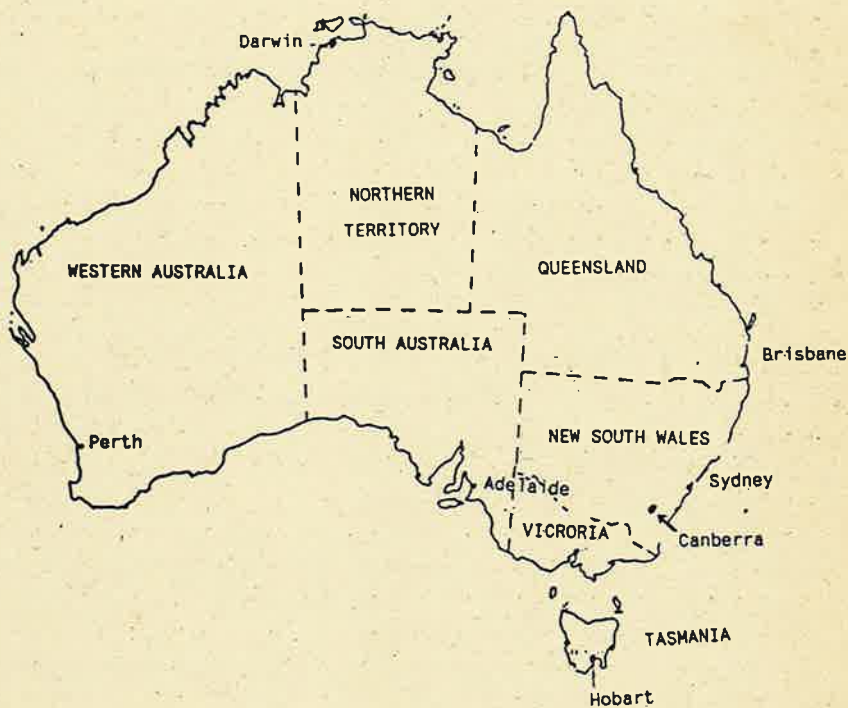
SOCIALE VERDEDIGING VOOR CANBERRA

door
Jacki Quilty, Lynne Dickins,
Phil Anderson and Brian Martin
Original cartoons by Gaynor Cardew

Vertaald door
Wim Glas, Peter Stegehuis
Hans de Potter, Ton Zondervan
en Tony Minns

Een uitgave van
O.S.V. - Opleiding Sociale Vredesdienst, Utrecht

Eerste druk, 1989

Oorspronkelijke titel: 'CAPITAL DEFENCE, Social defence for Canberra'

Eerste uitgave in 1986 door
Canberra Peacemakers
GPO Box 1875
Canberra ACT 2601
Australia

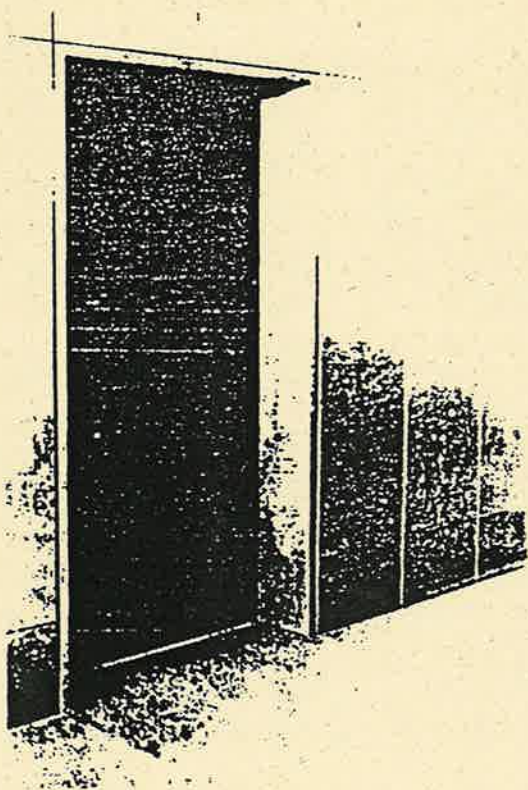
Copyright the authors and Canberra Peacemakers.

National Library of Australia card number and ISBN 0 9589009 0 6

Dankwoord We willen alle personen die we geïnterviewd hebben -die ons hebben voorzien van ontelbare waardevolle inzichten die in dit boekje zijn verwerkt- oprecht bedanken. Zonder hen zou dit projekt minder hebben opgeleverd, en zou het minder stimulerend zijn geweest. Ook willen we allen bedanken die de tekst hebben gelezen, en bruikbare commentaren hebben geleverd: Ross Babbage, Annette Doran, Meredith Petronella, David Purnell, David Whitbread, John Wood en anderen die liever niet genoemd willen worden.

INHOUD

Kaart van Australië	2
Een dag van de kolonel	5
Inleiding	7
Wat is sociale verdediging?	7
Wat zou sociale verdediging kunnen bereiken?	7
Kapp Putsch	9
Tsjechoslowakije 1968	10
Scenario voor Australië	12
Canberra peacemakers	13
Het sociale verdedigings project van Canberra	14
Mogelijke geweldloze acties	15
Wat kan men doen	17
Ambtenaren	17
Ambachtslieden	34
De media	36
Mensen met hogere opleidingen	39
Studenten, academici, werklozen	43
Stadswijken	45
Sociale actie-groepen	47
Alle stukjes in elkaar passen	49
Graden van onderdrukking	50
Besluitvorming	50
Obstakels	51
Suggesties voor verdere acties	55
Verdere informatie	58

Een dag van de kolonel

De kolonel zat machteloos ineengedoken in een hoek van de lift. Hij verborg zijn hoofd in zijn handen. In zijn linker oor tikte zijn horloge de minuten weg. Tenminste iets dat nog werkte. De kolonel had zo gezeten sinds de lift bijna een uur geleden (in stilte) tussen twee verdiepingen was gestopt. Achter het glas met "Alleen in noodgevallen" erop had hij slechts lucht aangetroffen. Dat wat hij er had moeten vinden was verwijderd. De wacht in de foyer was onwetend van wat zich afspeelde; de wacht die de kolonel vergezelde zat machteloos ineengedoken in de tegenoverliggende hoek van de lift.

Het was geen goede dag geweest. De voor de radio vantevoren opgenomen verklaring van de kolonel zou om tien uur vanochtend worden uitgezonden. Degenen, die het geluk hadden om op die tijd af te stemmen op de enige officiële radiozender werden verhaald op een

aflevering van de "Goon Show" (Radioprogramma uit de tijd dat er nog geen televisie was). Op een of andere manier waren de banden verwisseld. De kolonel was onaangenaam verrast. Hij besloot de verklaring 's middags rechtstreeks voor de radio voor te lezen. De radiozender moest dit onmiddellijk aan de bevolking meedelen. Op zes kilometer afstand van het radiostation weigerde de limousine van de kolonel verdere dienst. Het leek erop dat iemand was vergeten de radiator te kontroleren. Het had uren kunnen duren een passerende auto te vorderen. Aan de meeste burgers werd geen benzine verstrekt en er was geen enkel ander motorvoertuig in zicht. De kolonel en zijn lijfwachten waren gaan lopen. Een burger fietste voorbij. Lachte ze of was het het geratel van de wielen over de weg, die de laatste tijd voortdurend in slechte staat leken te verkeren?

Het horloge van de kolonel bleef meedogenloos tikken. Plotseling werd de lift opgeschrikt door een gewelddadig, organisch geluid. "Pardon, kolonel", murmelde de wacht, "het eten in de kantine was een beetje eigenaardig".

Oh, het was echt een slechte dag!

Er was iets aan de hand, wist de kolonel. Zulke dagen kwamen steeds vaker voor. Maar hoe kon hij er iets aan doen? Degenen, die er verantwoordelijk voor waren, waren onzichtbaar. De gelaatsuitdrukking van alle burgers was nietszeggend. De kolonel had hun gezichten maandenlang onderzoekend bekeken. Wie waren de saboteurs, de samenzweerders? Iedereen en niemand. De kolonel voelde zich nooit op zijn gemak. Hij begon last van slapeloosheid te krijgen en was vaak kortaf tegen zijn eigen soldaten. Zelfs hun gezichten begonnen die gesloten uitdrukking aan te nemen.

De kolonel besloot dat hij, tot hij uit de lift werd bevrijd, deze gelegenheid zou aangrijpen om zich te ontspannen. Op de bedreiging die een verblijf met een winderige lijfwacht in een kleine ruimte inhield na, voelde hij zich relatief veilig. Maar wat was dat? Violen? Ja, inderdaad! James-overlast-muziek begon naar beneden te komen uit een luidspreker die ergens in het plafond verstopt zat. Het volume nam toe tot een genadeloze, vervormde brij van geluiden, die aan bleef houden. De kolonel knarsetande, bedekte zijn oren en kroop nog verder in elkaar in zijn hoek. Het was zijn dag niet.

INLEIDING

Wat is sociale verdediging?

Sociale verdediging is gewelddoos maatschappelijk verzet tegen agressie als alternatief voor militaire verdediging. Het is gebaseerd op wijd verspreide politieke, economische en sociale non-coöperatie met als doel weerstand te bieden tegen militaire agressie of politieke onderdrukking. Het maakt gebruik van boycot, burgerlijke ongehoorzaamheid, het weigeren bevelen uit te voeren, stakingen, demonstraties en het opzetten van alternatieve sociale, politieke en economische instellingen.

Sociale verdediging is gebaseerd op het principe dat geen enkel regime -of het nu een democratie of een militair dictatoriaal regime is- kan overleven zonder dat een groot deel van de bevolking daaraan passieve steun verleent (ofwel zich niet verzet). Omdat sociale verdediging staat of valt met het verzet van grote delen van de bevolking, kan het beschouwd worden als de gewelddoze versie van guerrilla.

De methoden van sociale verdediging hebben tot doel de eenheid te verstoren en het moreel te verzwakken in het bezettende leger en land. Dit houdt onder meer in dat rechtstreeks een beroep wordt gedaan op vijandelijke soldaten en op de burgerbevolking van het bezettende land en dat met het gewelddoze verzet zelf een voorbeeld wordt gegeven. Het verzet spreekt aan door de gewelddoosheid en de rechtvaardigheid ervan en door de brede basis waarop het steunt.

Sociale verdediging moet worden aangevuld met sociale aanval, dat wil zeggen het gebruik van gewelddoos protest om onderdrukkende en militaire regimes in andere landen te bestrijden en te ondermijnen. Een belangrijk onderdeel van sociale aanval bestaat uit steun aan groepen die in andere landen gewelddoos strijden tegen hun onderdrukkende regeringen.

Sociale verdediging is niet gegarandeerd succesvol, zoals ook militaire verdediging dat niet is. De effectiviteit kan worden verhoogd door goede planning en oefening van te voren. Hoewel sociale verdediging geheel is gebaseerd op het gebruik van gewelddoze middelen, is geweld en leed, veroorzaakt door de agressoren, waarschijnlijk. Sociale verdediging is geen gemakkelijk alternatief.

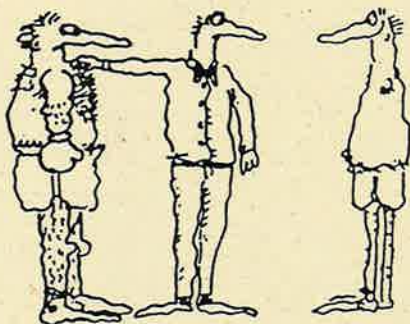
Wat zou sociale verdediging kunnen bereiken?

De wapenwedloop afremmen.

De argumentatie van de voorstanders van bewapening is dat bewapening noodzakelijk is om potentiële aanvallers af te schrikken. Maar wordt afschrikking het best bereikt door geld aan wapens te besteden? Nadat vele regeringen enorme bedragen hebben besteed aan bewapening is de oorlogsdreiging groter dan ooit. Kernwapens vormen een grote bedreiging voor de mensheid.

Het verhogen van de militaire uitgaven helpt vaak niet de veiligheid te verhogen, want de andere regeringen reageren daarop door ook hun militaire uitgaven te verhogen. Daar gaat het om bij de wapenwedloop. De wederzijdse potentiële destructieve kracht neemt toe, en niemand wordt er veiliger door.

Opgepast voor de
ongewapende
tegenstander

De dreiging van een invasie verminderen.

Als alternatief voor militaire verdediging zou sociale verdediging de dreiging van een invasie op verschillende manieren kunnen verminderen.

In de eerste plaats kunnen andere regeringen niet volhouden dat hun wapens ter verdediging zijn als hun tegenstander op sociale verdediging vertrouwt en dus ongewapend is. Het wordt moeilijker soldaten te overtuigen van de rechtvaardigheid van de oorlog van hun regering als ze een onbewapende bevolking aanvallen.

Ten tweede worden nucleaire aanvallen en bombardementen minder waarschijnlijk, daar er geen militaire doelen zijn. Een aanval, bedoeld om de aanval van de ander voor te zijn, komt niet meer voor. In de derde plaats lopen de geschatte kosten van een invasie enorm op als de potentiële aanvallers zien, dat de sociale verdediging goed gecoördineerd en sterk is. Omdat sociale verdediging uitgaat van steun in brede lagen van de bevolking is het vrijwel niet te overwinnen: er zijn teveel mensen die aan het verzet deelnemen. Voorbeelden uit de geschiedenis doen vermoeden dat, als er evenveel geld en energie in wordt gestoken, sociale verdediging even effectief kan zijn als militaire verdediging om een aanval af te weren of af te schrikken.

Het lijden verminderen

Het gebruik van sociale verdediging als alternatief voor militaire verdediging kan het lijden van mensen op verschillende manieren verminderen.

Ten eerste kan het geld, dat nu wordt besteed aan het maken en testen van wapens, gebruikt worden voor sociaal nuttiger projecten.

In de tweede plaats wordt het door het afnemen van de dreiging van oorlog de kans op het lijden verminderd.

Veel wapens (kernwapens bijvoorbeeld) zijn ongeschikt om verzet dat niet op slechts enkele plaatsen geconcentreerd is, sociale verdediging dus, tegen te gaan.

Sociale verdediging zal bovendien vermoedelijk minder leed veroorzaken doordat het voor een agressor moeilijk is steun te

krijgen voor gebruik van geweld tegen een bevolking, die zichzelf op volledig geweldloze wijze verdedigt. Geweld op grote schaal wordt daardoor minder waarschijnlijk.

Bewaak de bewakers

Het bewaken van de bewakers.

Het bestaan van een leger wordt gewoonlijk gerechtvaardigd door de dreiging van "vijanden". Tegenwoordig echter is in vele landen het leger zelf een van de grootste bedreigingen voor de vrijheid en de democratie. Als het leger een staatsgreep pleegt, wie houdt het dan tegen? Wie bewaakt de bewakers?

Met sociale verdediging doet dit probleem zich niet voor. Sociale verdediging is gebaseerd op wijdverspreide deelname door de bevolking en kan daarmee de afhankelijkheid van een militaire professionele defensie ondervangen. De geweldloze methoden, die worden gebruikt tegen een buitenlandse agressor, kunnen ook worden aangewend tegen binnenlandse militaire strijdkrachten die proberen de macht over te nemen. Dit gebeurde onder andere in het geval van de "Kapp-putsch" en de Algerijnse opstand van generaals. Om deze redenen is sociale verdediging een vorm van verdediging die goed overeenkomt met de idealen van vrijheid en democratie.

Uit de geschiedenis zijn meerdere voorbeelden bekend die de mogelijkheden van sociale verdediging weergeven.

De "Kapp-putsch".

In 1920 werd in Duitsland een staatsgreep gepleegd door de rechtse Dr. Wolfgang Kapp, die werd gesteund door een aantal legerofficiëren. De staatsgreep werd verijdeld door geweldloze acties.

De staatsgreep was een poging de nieuwe Weimar-republiek met de regering-Ebert omver te werpen. De regering-Ebert had al te maken gehad met problemen als economische ontwrichting, onrust onder de militairen en pogingen tot een revolutie. De staatsgreep was erg amateuristisch, maar ondanks beperkte voorbereiding bezetten de troepen van Kapp Berlijn zonder gewapend verzet. De regering-Ebert vluchtte naar Stuttgart. De regering droeg de Duitse staten op alle

medewerking aan het Kapp-regime te weigeren. Toen de aanhangers van Kapp twee regeringsgezinde kranten overnamen gingen alle drukkers in staking. Duizenden andere arbeiders in heel Berlijn legden spontaan daarop ook het werk neer. Vervolgens werd een oproep voor een algehele staking gedaan, die werd gesteund door werknemers van alle politieke richtingen en religieuze gezindten. Daaronder ook regeringsambtenaren die allen weigerden ministeries te leiden onder Kapp. Arbeiders probeerden de troepen van Kapp te beïnvloeden. Aanhangers van Kapp konden zelfs niet eens cheques innen bij de banken, daar de bankiers weigerden cheques te verzilveren zonder officiële machtiging en de ambtenaren op het ministerie de benodigde handtekeningen niet wilden geven. Typisten weigerden de bekendmakingen van Kapp te typen.

Na slechts vier dagen werd duidelijk hoe beperkt de macht van de bezetters was: stakingen breidden zich uit, militaire leiders verklaarden zich weer loyaal aan de regering-Ebert en blaadjes met het opschrift "Ineenstorting van de militaire dictatuur" werden vanuit een vliegtuig over Berlijn uitgestrooid. Dit verzwakte het regime nog verder, zodat Kapp zich genoodzaakt zag af te treden en te vluchten.

Op deze manier werd de staatsgreep verijdeld en bleef de Weimar-republiek bestaan. De mislukking van de Kapp-putsch geeft een goed voorbeeld van de mogelijkheden van geweldloze collectieve actie. Als de bevolking niet onmiddellijk had gereageerd met non-coöperatie, dan had de militaire machtsovername wel eens succesvol kunnen zijn geweest.

Tsjechoslowakije 1968.

In de zestiger jaren werden in Tsjechoslowakije een aantal hervormingen doorgevoerd, die de onderdrukking door de socialistische staatsleer verminderden. Deze veranderingen -het zogenaamde

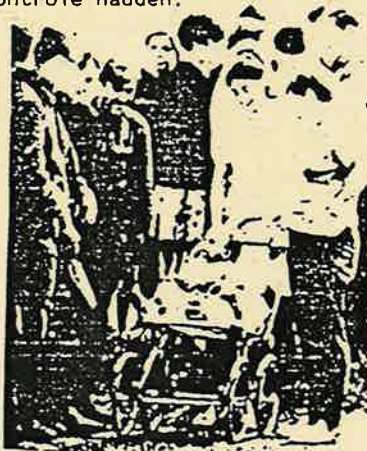
"socialisme met een menselijk gezicht"- werden sterk ondersteund door de Tsjechische regering en bevolking, maar ondervonden grote weerstand van de Sovjet-leiders. In augustus 1968 volgde een invasie door Sovjet-troepen, die verwachtten snel weer een Sovjetgezinde regering in Tsjechoslowakije te kunnen installeren. De invasie stuitte niet op enig militair verzet; volgens schattingen had zulk verzet niet langer dan enkele dagen stand kunnen houden.

Geheel spontaan verenigden de Tsjechoslowaken zich, van politieke leiders tot arbeiders, in een geweldloos verzet tegen de bezetting. De bezetting door de Sovjet-troepen werd hierdoor aanzienlijk vertraagd en tegengewerkt. Het ondergrondse radionetwerk -ontworpen om te gebruiken in geval van een invasie door de NAVO- speelde daarbij een cruciale rol. Via dit radionetwerk werd een oproep gedaan voor het Buitengewone Veertiende Congres van de Tsjechische Communistische Partij, er werd opgeroepen tot stakingen, er werden tactische instructies voor confrontaties op straat met Sovjet-militairen gegeven, men vroeg spoorwegbeambten het transport te vertragen van Sovjetmateriaal bedoeld om uitzendingen van het netwerk te storen, ontzenuwde geruchten, en gaf aanwijzingen voor geweldloos verzet. Door het eensgezinde verzet van de bevolking, het ontbreken van een pro-Sovjet-regering en de demoralisatie van de bezettende troepen werden door Moskou hervormingen en andere concessies aangekondigd.

De Tsjechische leiders beraadden zich over de aangeboden concessies en namen vervolgens een welwillender houding aan tegenover de Russische leiders dan het tot dan toe verenigde verdedigingsnetwerk had gedaan. Vanaf dat moment werden non-coöperatieve acties niet meer officieel gesteund waardoor het verzet ondermijnd werd. Toen de Tsjechische positie zwakker werd, verstevigden de Sovjets de bezetting en maakten de "onnodige" concessies weer ongedaan. Desondanks duurde het tot april '69 voordat ze de politieke situatie

weer volledig onder controle hadden.

Vanwege het grote economische en politieke belang van Tsjechoslowakije voor de Sovjet-Unie zou het erg moeilijk zijn geweest militair of geweldloos verzet langdurig vol te houden. Hoewel de bereikte hervormingen van voor augustus '68 in teniet werden gedaan, was het geweldloze verzet erin geslaagd Russische acties te verijdelen of te vertragen, bijna zonder verlies van mensenlevens. Bovendien maakte het verzet en het geweldloze karakter ervan de hele wereld duidelijk wie de agressor was; dit verzwakte de invloed van de Sovjetunie op de communistische partijen in het westen aanzienlijk.

Scenario voor Australië.

Scenario 1. Een vijandelijke militaire macht valt Australië aan en valt meerdere belangrijke steden binnen. De bezetters proberen zo snel mogelijk de industrieën, die hen kunnen helpen bij hun operaties onder controle te krijgen. Terwijl het Australische leger strijd blijft leveren aan verschillende fronten wordt de burgerbevolking onderdrukt door willekeurige moordpartijen. Uiteindelijk geeft het Australische leger zich over, nadat de binnenvallende legers een krachtig biologisch wapen hebben gebruikt. Wat kan de Australische bevolking nu doen?

Scenario 2. Er breekt een kernoorlog uit op het noordelijk halfrond en tijdens de vijandelijkheden worden de bases van de Verenigde Staten in Australië getroffen door kernwapens. Daarop wordt de noodtoestand uitgeroepen en verkiezingen worden voor onbepaalde tijd uitgesteld. De regering misbruikt de toestand als een voorwendsel om opposerende groepen en dissidenten te elimineren. Er zijn geen directe vooruitzichten op een terugkeer van de parlementaire democratie. Wat kan de Australische bevolking nu doen?

Scenario 3. Op de ineenstorting van de Amerikaanse dollar volgt een enorme economische ontwrichting. De werkloosheid in Australië schiet omhoog en onrust onder de bevolking leidt tot geweld op straat. De bevoegdheden van leger en politie worden uitgebreid en burgerrechten

worden beperkt. Afzonderlijke terroristische oppositie leidt tot nog hardere maatregelen van de regering. Wat kan de Australische bevolking nu doen?

Defensie specialisten menen dat er -op de V.S. na- geen grootmacht is die in de nabije toekomst een invasie in Australië succesvol zou kunnen uitvoeren. Maar zelfs zonder direkt gevaar kan de mogelijkheid van een invasie of onderdrukking door de eigen regering niet uitgesloten worden. Wat kan er worden gedaan om dat te voorkomen? Wat kan de Australische bevolking doen?

Eén antwoord is sociale verdediging.

De Canberra Peacemakers.

De groep "Canberra Peacemakers" werd begin 1979 opgericht. Het was op dat moment de enige vredesgroep in Canberra en de groep organiseerde onder andere activiteiten op Hiroshima Day (6 augustus). Een ander aandachtspunt was het oefenen van geweldloze acties: mensen ertoe overhalen deel te nemen aan geweldloze acties zoals werken met groepen in stadswijken, toespraken houden op straat of burgerlijk ongehoorzaam zijn (bijvoorbeeld in zuid-west Tasmanië).

Het andere hoofdpunt van de groep was sociale verdediging. Sinds 1982 zijn in Canberra andere groepen opgericht die demonstraties organiseren en trainingen geven voor geweldloze acties. Als gevolg daarvan richten de Canberra Peacemakers zich nu hoofdzakelijk op sociale verdediging.

De groep is altijd vrij klein geweest. Normaal gesproken zijn er 5 of 6 actieve leden op een totaal van 10 a 12 leden. Er bestaat geen financieel lidmaatschap. Het inkomen van de groep bestaat bijna geheel uit donaties, aangevuld met de opbrengst van de verkoop van literatuur.

Wie zijn de leden? Onder hen bevinden zich alleenstaande moeders, Quakers, wetenschappers, studenten, ambtenaren en anderen. Hun leeftijden lopen sterk uiteen. De groep heeft gewoonlijk iedere week een vergadering. Af en toe wordt er een discussieavond georganiseerd. Er zijn geen leiders; beslissingen worden met algemene instemming genomen. Hieronder staan enkele van de initiatieven die de groep op het gebied van sociale verdediging heeft ontwikkeld.

- * Voordrachten houden voor andere groepen op de radio en op conferenties.

- * Het schrijven van materiaal over sociale verdediging. De belangrijkste publikatie was een boekje getiteld 'Social defence', waarvan de eerste druk verscheen in 1982. Het is verspreid door heel Australië en in aangepaste vorm opnieuw gedrukt in Canada en Groot-Brittanië. In 1984 is het door de Canberra peacemakers in het Russisch vertaald en verstuurd naar verschillende groepen die kans zagen kopieën in de Sovjet-Unie in te voeren. In 1985 maakte een groep in Italië een Italiaanse versie. In 1983 werd een blaadje geschreven over Sociale verdediging, toegespitst op ambtenaren.

- * Verspreiding van geschreven materiaal. Stands zijn bemand op jaarmarkten, conferenties en bij andere gelegenheden. Aan veel personen en groepen is informatie verstrekt.

- * Produktie van een diavoorstelling. In 1984 is een diavoorstelling over Sociale verdediging gemaakt. De voorstelling laat een hypothetisch geweldloos verzet tegen een invasie in Canberra zien, aangevuld met voorbeelden van geweldloze actie. Het maken van een diavoorstelling omvat ondermeer, het schrijven van een script, het

zoeken naar historische foto's, fotograferen, de regie van de voorstelling, en de produktie.

* Thema-bijeenkomsten organiseren. Bijeenkomsten van , een middag, een dag of een weekend zijn gehouden om te bespreken wat Sociale verdediging is, hoe het bevorderd kan worden en op welke manier. Er zijn verschillende methoden gebruikt om geweldloze actie te oefenen, waaronder 'brainstormen', in kleine groepen één thema bespreken, rollenspellen, en simulaties.

* Het 2XX-projekt. In 1981 hebben leden van de Canberra peacemakers, in samenwerking met enkele medewerkers van de radiozender 2XX, onderzocht wat medewerkers van 2XX en mensen die de zender steunen, zouden kunnen doen om op geweldloze manier tegenstand te bieden tegen bedreigingen van het radiostation. Het projekt bestond uit een onderzoek vooraf, een studieweekend, en het schrijven van een stencil met informatie voor de 2XX studio's.

* Projekten voor belangenverenigingen. In 1983 kwamen verschillende verenigingen bij elkaar, waaronder een groep drukkers, leden van christelijke gemeenschappen, en natuurbeschermers. Elke groep werd gevraagd een projekt te ontwikkelen dat een verband legde tussen hun eigen belangen en sociale verdediging. Zo ontwikkelde bijvoorbeeld de groep natuurbeschermers een eerste overzicht van de mogelijkheden tot zelfvoorziening van een wijk.

Het sociale-verdedigingsprojekt van Canberra.

Het idee voor dit projekt groeide uit enkele van de activiteiten die hiervoor werden beschreven. Tijdens het maken van de diavoorstelling hadden we een script gemaakt en nagespeeld van een hypothetisch geweldloos verzet tegen een invasie in Canberra. Nadat de diavoorstelling klaar was kwamen we overeen dat we dit idee verder zouden ontwikkelen, en dat we een plan voor de verschillende sectoren van de bevolking van Canberra zouden ontwerpen, om op geweldloze wijze weerstand te bieden tegen een militair offensief, of een militaire staatsgreep. Om zo'n plan te ontwikkelen moesten we veel interviews afnemen met mensen uit Canberra, om informatie te vergaren en ideeën op te doen. We wilden deze informatie gebruiken om een boekje te schrijven dat nuttig was voor andere groepen die een plan voor sociale verdediging voor hun stad wilden maken.

Het projekt begon in april 1984 met het bepalen van de doelen, de methoden en het tijdschema van het projekt. We gebruikten verschillende geweldloze technieken bij het maken van deze planning. Zo werd bijvoorbeeld door middel van 'brainstormen' bepaald welke groepen en personen uit de bevolking we wilden interviewen. (Brainstormen is een methode om in korte tijd veel ideeën op te doen). Nadat we deze groepen hadden bepaald speelden we een rollenspel om de gesprekken met hen over sociale verdediging te oefenen. Een rollenspel is een geïmproviseerd toneelstuk waarin de spelers een rol spelen om zich voor te bereiden op de 'werkelijke' situatie.

Met deze methoden stelden we vier hoofdgroepen vast van mensen die we wilden interviewen. Deze hoofdgroepen waren: (1) ambtenaren, (2) mensen die met informatie-systemen werken (bijvoorbeeld journalisten, radiomedewerkers, computerprogrammeurs), (3) ambachtslieden en (4) bewoners van wijken, studenten en (maatschappelijke) activisten.

Tijdens het houden van de interviews kregen we ook ervaring in het praten over sociale verdediging met andere mensen. We merkten dat het proces van het verzamelen van informatie, even nuttig zou zijn als het eindresultaat van het projekt. We besloten dat we meer

nuttige informatie zouden krijgen door vrienden en bekenden te interviewen - vooral diegenen die al enige kennis op het gebied van de sociale verdediging hadden - dan door een formele benadering van vertegenwoordigers van elke groep. Voor iedere groep maakten we dus een lijst met namen van mensen die we persoonlijk kenden. We maakten een korte vragenlijst om als richtlijn te dienen bij de interviews.

Hoe de interviews werden uitgevoerd.

De meeste interviews werden door twee mensen gehouden: een interviewer om de vragen te stellen en een notulist om het interview vast te leggen. Deze twee rollen werden regelmatig gewisseld. Aan het begin werd de geïnterviewde gevraagd het blaadje voor ambtenaren te lezen, en de lijst van geweldloze acties (zie de volgende bladzijde) te beschouwen. We merkten dat het een goed aanvangspunt was om mensen te vragen commentaar te geven op deze acties, dat commentaar leidde dan weer tot andere ideeën. De mate waarin het blaadje werd gebruikt varieerde per interview. Bij sommige van de succesvolle interviews werd het overbodig.

De duur van de interviews lag tussen de 30 minuten en de twee uur, maar was gewoonlijk 1 uur. Na elk interview werd het geschreven verslag getypt en verspreid onder de Canberra peacemakers. Om de anonimiteit van de geïnterviewden te waarborgen werd het verslag van de het interview alleen geïdentificeerd door de datum en het beroep, bijvoorbeeld '16 januari, ambtenaar'.

Mogelijke geweldloze acties.

A Symbolische akties

- Rondsturen van petitie's, toespraken houden, leuzen uitroepen en spandoeken ophangen.
- De situatie met de leiders bespreken om zo hun opinies te veranderen.
- Publieke uitspraken doen.
- Degenen die agressie proberen te rechtvaardigen tegenspreken.
- Informatie verstrekken.
- Communiceren met groepen in andere landen. Gebruik korte-golf radio's.
- Meedoen met symbolische protesten, zoals het dragen van buttons of andere symbolen van verzet.
- Steun verkrijgen door middel van de vakbonden.
- Meedoen met, of helpen bij het organiseren van demonstraties, posten bij stakingen enzovoorts.

B Noncoöperatie

- Thuisblijven.
- Informatie doorspelen.
- Vertrouwelijke informatie 'rond laten slingeren'.
- Ontslag nemen.
- Je ziek melden.
- Staken.
- Opzettelijk traag werken: onbekwaamheid, misverstanden en vergissingen veinzen.
- Bevelen niet opvolgen.
- Weigeren officiële documenten te typen of te verspreiden.
- Verkeerde informatie doorspelen.
- Manifesten veranderen.
- Sleutels kwijtraken.
- Leiders naar de verkeerde bestemming rijden.
- Dissidenten inlichten over arrestaties of spionnen.
- Personen, goederen of instellingen boycotten.

C Geweldloze interventie en alternatieve instellingen

- Work-ins of sit-ins organiseren (geweldloze tegenwerking en bezetting).
- Informatie en documenten vernietigen of verbergen (bijvoorbeeld informatie over dissidenten die gevaar lopen gearresteerd te worden).
- Telefonsystemen ontregelen.
- Kantoren of huizen verwisselen.
- Virussen en bugs in computerprogramma's stoppen.
- Tapes met voor leiders belangrijke computergegevens demagnetiseren.
- Vitale onderdelen uit machines verwijderen.
- Alternatieve communicatiesystemen opzetten: radiozenders, drukkerijen enzovoorts.
- Huizen en andere faciliteiten gebruiken voor ondergronds werk.
- Kantoren door opposerende groeperingen laten gebruiken.
- Voedselvoorziening voor armen organiseren.
- Extra sociale uitkeringen sturen naar hen die het kunnen gebruiken.
- Kinderopvang opzetten.
- Alternatieve transporten verzorgen.
- Netwerken van actiegroepen en andere belangenverenigingen gebruiken.
- Vergaderingen organiseren.
- Hongerstakingen.

- Dissidenten een veilig onderkomen bezorgen.
- Weigeren belasting te betalen.
- Banktegoeden opnemen.

Vragen die aan de geïnterviewden werden gesteld

Denkt U dat deze methoden effect zullen hebben? Bevatten deze methoden technische details die U belangrijk vindt? Heeft U nog andere ideeën voor geweldloos verzet? Welke faciliteiten, vaardigheden en voorbereidingen zijn belangrijk voor de bovenstaande methoden? Zijn sommige van deze methoden extra riskant? Welke methoden zijn waarschijnlijk het meest doeltreffend? Hoe zouden mensen zich moeten organiseren om het geweldloos verzet uit te voeren? (Hoe worden beslissingen genomen? Hoe wordt de communicatie geregeld? Zou men georganiseerd zijn? Zo ja, hoe?)

WAT MEN KAN DOEN

In dit deel wordt een schets gegeven van de acties die de bewoners van Canberra kunnen ondernemen om op geweldloze manier tegenstand te bieden aan een invasie of een staatsgreep. Hoewel we rekening hebben gehouden met de reacties van de geïnterviewden, is de uitwerking van de acties van onszelf.

Er zijn veel verschillende acties die in een sociale verdedigingsprogramma kunnen worden opgenomen, en er zijn veel verschillende situaties waarin actie kan worden ondernomen. Om enige orde te scheppen in deze diversiteit hebben we de bevolking in een aantal groepen ingedeeld, hoofdzakelijk naar beroep: ambtenaren, handelaren, mensen die bij krant, radio of tv werken enzovoorts. In de praktijk zullen velen in twee of meer groepen vallen, of misschien in geen enkele. De categorieën zijn geen vaststaande gehelen, maar zijn meer bedoeld om de discussie in te delen in stukken die te overzien zijn. In elke categorie kiezen we een aantal verschillende acties, zoals publieke toespraken houden of informatie doorspelen, en het bediscussiëren van de voor- en nadelen van acties in verschillende omstandigheden. De eerste categorie is die van de ambtenaren, die het grootste deel uitmaken van de betaalde werknemers in Canberra. Als we verder gaan met andere categorieën noemen we alleen de nieuwe methoden of beschouwingen. De discussie over de acties door ambtenaren is veel langer dan die van de andere categorieën omdat deze het eerst worden besproken.

Er zijn een aantal groepen die we hier niet bespreken, zoals winkeliers en winkelbedienden, kantoormedewerkers in privé-ondernemingen, militairen, kinderen, kerkgenootschappen, vervoerders van goederen, de politie en boeren. We hebben geen poging gedaan iedere groep te bespreken, we hebben slechts een indruk willen geven van een aantal dingen die door een bepaalde groep kunnen worden gedaan. In ieder geval komt het uiteindelijk neer op de mensen zelf - die onvermijdelijk zelf het beste weten wat ze kunnen bereiken - om mogelijke acties uit te werken, en om te beslissen wat het beste gedaan kan worden in de gegeven omstandigheden.

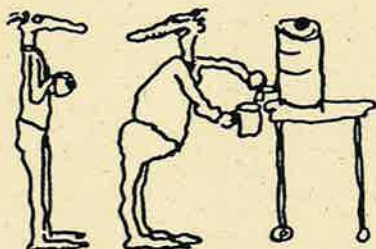
Ambtenaren

Canberra, een stad met ongeveer 250.000 inwoners is de hoofdstad van Australië en is speciaal ontworpen als zetel van de nationale regering. De meerderheid van de departementen en publiekrechtelijke staatsinstellingen zijn er gehuisvest. De stad is tamelijk nieuw en

heeft een snelle ontwikkeling en uitbreiding doorgemaakt sinds het begin van de jaren 60, toen de regeringsdepartementen werden verhuist naar Canberra vanuit andere steden. Weinig volwassen inwoners zijn in Canberra geboren en er zijn veel nieuwbouwwijken. Er zijn meer dan 30.000 ambtenaren, ze vormen de grootste beroepsgroep in Canberra. Andere belangrijke sectoren zijn onderwijs en de dienstverlening. Er is maar weinig secundaire industrie. Ambtenaren worden in vier groepen ingedeeld. De eerste en de tweede groep zijn naar verhouding klein. Deze groepen betreffen respectievelijk de departementshoofden en de hoofden van afdelingen en onderafdelingen binnen de departementen. Administratieve medewerkers van verschillende loonschalen vormen de derde groep. De vierde groep bestaat uit ondersteunend personeel zoals typistes, secretaresses en magazijnbedienden. Voor Canberra heeft men drie belangrijke commerciële centra ontworpen voor dienstverlening aan de verschillende buitenwijken van de stad. Er zijn grote complexen met overheidskantoren in alle drie de centra, hoewel sommige departementen elders zijn gevestigd. Het autobezit is wijd verbreid en de meeste mensen rijden met de auto naar hun werk. Het enige plaatselijke openbaar vervoer is de bus, geëxploiteerd door de overheid. Er zijn veel geweldloze acties die zouden kunnen worden gebruikt door de ambtenaren in Canberra tegen één onderdrukkend regime,

*De situatie met anderen bediscussiëren.

Het slagen van geweldloos verzet hangt voor een groot deel af van de mate van steun de bevolking. Een vanzelfsprekend maar essentieel aspect bij het opbouwen van deze steun is het praten met andere mensen en het bediscussiëren van onderwerpen, zoals de gevolgen van wel verzet of geen verzet, de gevoelens van andere mensen en de aktiemogelijkheden. Wanneer het regime beslag legt op de media kunnen andere zienswijzen niet worden verkondigd. Veel in beginsel sympathiserende mensen zullen gewoonweg niet beseffen wat er op het spel staat en niet weten waarom het belangrijk is zich te verzetten.

Het doel van discussiëren is onder andere het beïnvloeden van hoge ambtenaren omdat die vaak geneigd zijn de kant van het regime te kiezen, of gewoon door te gaan met werken omdat ze meer hebben te verliezen -geld, positie en status- wanneer ze zich verzetten. Slechts enkelen, mensen van gelijk niveau of goede vrienden, kunnen in staat worden geacht de overheidselite te beïnvloeden. Voor een lager geplaatst iemand zou het uitlokken van zo'n discussie zonde van de tijd zijn of zelfs riskant zijn.

Deze goedgemanierde kantoorwerkers, ogenschijnlijk ongevaarlijk, staan bekend om het lamleggen van bestuurders, het verlammen van regeringen en het veroorzaken van algehele malaise.

In het bediscussiëren van de situatie met anderen moet men open staan voor persoonlijke verhoudingen. Vaak zijn rationele argumenten niet voldoende om mensen te overtuigen. Ze zullen meer ontvankelijk zijn voor eigenbelang of voor akties die voor anderen bestemd zijn. Het is vaak nuttiger diegenen die al sympathiseren aan te moedigen aktief te worden dan hen die vijandig zijn om te turnen. Politieke discussie is het ambtenarenapparaat niet vreemd. Veel ambtenaren hebben een uitgesproken politieke mening en veel van hen waren bijvoorbeeld politiek aktief in november 1975 toen de Labour-regering werd weggestuurd na een grondwetscrisis.

***Politieke uitspraken doen.**

Een openbaar standpunt van overheidspersoneel kan vrij machtig zijn omdat zij ontevredenheid kunnen tonen die gewoonlijk verborgen blijft voor het publiek. Grote voorzichtigheid is hierbij geboden.

Voor individuele ambtenaren is het doen van publieke uitspraken riskant. Het is dus niet aan te raden voor iemand die effectief verzet op zijn werk kan plegen. Topambtenaren zoals departementshoofden zitten in een gunstiger positie. Wanneer zij zich tegen een machtsovername uitspreken is dat een gevoelige klap voor het regime. Het zou onmogelijk zijn strafmaatregelen verborgen te houden voor het publiek. Deze zouden contraproductief zijn voor het regime.

Ontevredenheid
van binnenuit

Veel veiliger en effectiever dan individuele stellingname is collectieve stellingname. Als een groot aantal ambtenaren gezamenlijk een openbaar standpunt inneemt is dit een krachtiger ondersteuning voor het verzet. Het zorgt voor bescherming van al diegene die het standpunt delen.

Een belangrijk voorbehoud is dat als het regime alle communicatiekanalen controleert, er geen gelegenheid is om een 'openbaar standpunt' kenbaar te maken, behalve dan via informele kanalen, ontwikkeld door het verzet. Het risico van het uiten van openbare standpunten moet worden afgewogen tegen het mogelijke effect. Als het regime probeert zijn goede bedoelingen te tonen door de media toe te staan kritisch materiaal te publiceren, kunnen openbare standpunten bijzonder effectief zijn. Als het regime vervolgens niets doet, blijft de kritiek overeind; indien het regime

de media of diegene die het standpunt verkondigde aanvalt, komt haar verborgen onderdrukkende karakter aan het licht.

***Informatie verstrekken.**

Ambtenaren kunnen folders, documenten, posters, aankondigingen en andere informatie produceren en verspreiden onder collega's en onder het publiek. De informatie kan kritiek inhouden op het regime of op haar akties, rechtvaardiging en uitleg over het verzet en haar activiteiten, nieuws over verzetsakties of aankondigingen en petitie's. De informatie kan worden verspreid via de normale ambtelijke kanalen, waaronder prikborden, discussiestukken, dossiers en circulaire's. Dit is reeds gebeurd in een aantal gevallen, zoals het publiceren van aanvallen op dissidente ambtenaren.

Het gebruik van sommigen kanalen kan riskant zijn als het materiaal eenvoudig kan worden opgespoord. Maar er zijn andere manieren. Bijvoorbeeld, als sympathiserende koeriers voor het verzet worden gewonnen, kunnen anonieme folders verzonden worden via de interdepartementale koeriersdienst.

Informatie kan ook van hand tot hand worden doorgegeven binnen het ambtenarenapparaat, of verspreid onder de gemeenschap via huis aan huis post of door het uit te delen op openbare plaatsen. Ambtenaren zijn geschikt voor het produceren en verspreiden van verzetsondersteunende informatie aangezien schrijven, typen en verspreiding routinehandelingen voor hen zijn.

Het uitgeven van informatie is een direct en vitaal onderdeel van elke vorm van gewelddoos verzet. Het is vooral belangrijk als de media gecontroleerd worden door het regime. Het ambtenarenapparaat kan een sleutelrol vervullen in het ondergrondse informatiesysteem, vooral door hun contacten met groepen zoals vakbonden, bedrijven en verenigingen.

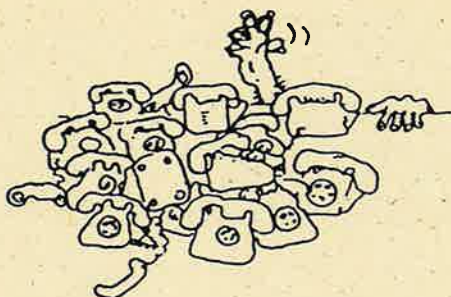
***Dissidenten waarschuwen.**

Voor ambtenaren die toegang hebben tot relevante informatie, is het een belangrijke taak dissidenten te waarschuwen voor spionage of op handen zijnde arrestatie. Sommige ambtenaren zullen in de positie zijn dat hun departement als eerste bericht ontvangt van een verandering in de wijze waarop verzetsactiviteiten worden ontmaskerd of onderdrukt. Dit soort informatie is van onschatbare waarde voor het verzet.

Inlichtingen ter identificatie van spionnen van het regime zijn eveneens erg belangrijk.

***Communicatie met groepen in andere landen.**

Een essentiële taak voor het verzet is om mensen in andere landen te

attenderen op wat gaande is, zodat de wereld zich tegen het regime verzet met geweldloze methoden zoals demonstraties, stakingen en boycots. Wanneer het verzet informatie die schadelijk is voor het regime laat uitlekken, is het een krachtige daad deze naar de internationale media te zenden. Het is van bijzonder belang te communiceren met mensen in het land van waaruit de invasie is gekomen; zij kunnen argumenten tegen de invasie publiceren en zijn misschien in staat de steun van hun eigen regering aan de invasie te ondermijnen. Door het bekend maken van haar activiteiten kan het verzet broodnodige politieke en financiële steun vergaren.

Het belang van het informeren van de wereld moet niet worden onderschat. Op dit moment kost het het Oost-Timorees verzet tegen de Indonesische militaire bezetting de grootste moeite berichten de wereld in te krijgen. In het geval van de militaire coup in Polen in 1981 blokkeerden de nieuwe militaire machthebbers meteen alle kanalen die konden worden gebruikt om berichten naar buiten te brengen. Contacten met sympathiserende groepen in andere landen kunnen een sleutelrol vervullen voor het succes van het verzet.

Telefoon, telex, korte golf radio en speciale kanalen die door technici worden gebruikt zijn enkele van de middelen waarmee het verzet kan communiceren met groepen in andere landen.

Internationale telefoonverbindingen vallen onder de verantwoordelijkheid van de Internationale Telecommunicatie Commissie. (Plaatselijke verbindingen vallen onder Telecom). Hoewel sommige ambtenaren toegang hebben tot internationaal telefoonverkeer bestaat altijd de mogelijkheid dat het regime dergelijke lijnen af luistert. (Inderdaad, af luisteren van binnenlandse telefoongesprekken is eveneens waarschijnlijk. Af luisteren zal zeker gebeuren; de mate waarin zal afhangen van de beschikbare menskracht).

Als het bewind alleen de telefoons van hooggeplaatsten af luistert kan het verzet gebruik maken van telefoons van lagergeplaatsten. Nachtelijk gebruik kan ook een manier zijn om ontdekking te vermijden. Het verzet zou meer effectief zijn als het in staat is de steun te vergaren van telefonisten en telecommunicatie personeel.

Bij sommige belangrijke afdelingen worden alle internationale gesprekken opgenomen, zodat het moeilijk is berichten van het verzet door te geven zonder dat het wordt ontdekt. Maar alle elektronische communicatielijnen en opnamesystemen vereisen technische ondersteuning. Technici die de netwerken controleren en

opnameapparatuur onderhouden kunnen gewoonlijk berichten sturen naar technici aan de andere kant die niet worden opgenomen. Deze technische verbindingslijnen kunnen goed worden gebruikt voor contacten met het buitenland.

Telexverbindingen bij de overheid en het bedrijfsleven kunnen ook nuttig zijn. Ze kunnen worden gebruikt voor het verzenden van berichten naar iedere willekeurige telex in de wereld. Omdat kopieën van de berichten normaliter worden bewaard, is het belangrijk om een manier te vinden om ontdekking te vermijden. Het gebruik van een telex vereist geen speciale technische kennis maar moet wel worden geleerd.

Korte golf radio is een goed alternatief voor communicatie met het buitenland. De apparatuur is niet erg duur, maar kwetsbaar voor ontdekking. Veel overheidsinstanties hebben grote geautomatiseerde gegevensbestanden met internationale verbindingen, die kunnen worden gebruikt om informatie door te sluizen naar buitenlandse groepen.

Voor al deze mogelijkheden, behalve dan telefoneren, heeft het verzet mensen met kennis van zaken nodig. Kennis van buitenlandse talen is ook waardevol.

Veel overheidsdiensten ontvangen regelmatig officiële bezoekers uit andere landen, en persoonlijke vriendschappen en vertrouwensrelaties kunnen ontstaan. Deze bezoeken kunnen worden gebruikt om berichten te verspreiden.

***Draag 'onderscheidingstekens' (buttons, speldjes e.d.).**

Het dragen hiervan is een populaire manier geworden om je verzet of bezorgdheid te uiten. Hoewel deze dingen en andere symbolen (zoals bloemen of kleur van kleding) mensen kwetsbaar maken voor vergelding, kunnen ze ook een effectieve manier zijn om solidariteit op te bouwen. Een voorbeeld is het verboden vakverbond Solidariteit in Polen. In de tweede wereldoorlog droegen in een aantal bezette landen mensen symbolen van verzet. In Noorwegen bijvoorbeeld, droegen mensen rode hoofddeksels. In Nederland droegen sommigen oranje bloemen. In West-Duitsland en Frankrijk droegen sommige niet-Joden de gele ster uit sympathie, nadat die voor de Joden verplicht was gesteld.

***Verkrijg steun door vakbonden.**

Vakbonden kunnen een waardevol netwerk vormen voor verzetsactiviteiten. Netwerken van vakbonden zijn gevarieerd en uitgebreid. Ze hebben het voordeel dat ze zich uitstrekken over de grenzen van werkkringen en instituten heen. Het werken met vakverenigingen kan een effectieve manier zijn om de steun van mensen in industrieën te verwerven. De communicatie in vakbonden die zouden kunnen worden gebruikt bij het verzet omvatten conferenties, kranten en persoonlijke contacten.

Enkele problemen die kunnen optreden bij het verkrijgen van steun van deze organisaties zijn:

- 1) Bereiken dat de crisis wordt gezien als dringender dan de zakelijke belangen;
- 2) Overwinnen van traditioneel vijandige houdingen bij vakbonden jegens elkaar en tussen vakbonden en maatschappelijke groepen;
- 3) Verwerven van de steun van mensen die zich achterdochtig of onsympathiek opstellen tegenover de vakbonden.

***Informatie doorspelen.**

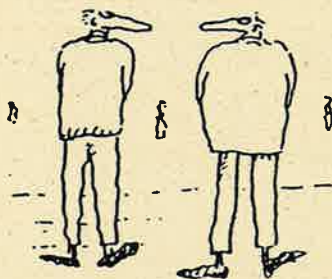
In ingewikkelde samenlevingen oefenen regeringen en

overheidsbureaucratie veel macht uit door hun toezicht op de informatievoorziening. Als een regime bijvoorbeeld zijn eigen uitgangspunten overtreedt door tegenstanders te vermoorden of geld naar de heersende elite te sluizen, kan deze informatie geheim gehouden worden om te voorkomen dat tegenstanders publieke steun verwerven. In plaats hiervan kan het regime propaganda uitzenden waarin terroristen worden beschuldigd van onderdrukking en overlast, terwijl de 'terroristen' zelfs overheids-agenten in vermomming kunnen zijn. In zulke situaties kan het doorspelen van informatie een zeer effectieve vorm van verzet zijn.

De kracht van 'informatielekken' wordt aangetoond door de heksenjacht die binnen veiligheidsdiensten volgt na het uitlekken van betrekkelijk onschuldige informatie. De reden hiervoor is dat zulke lekken een bedreiging zijn voor de politieke en bureaucratische elite wiens macht deels berust op beheersing van de informatievoorziening. Slechts op sommige gebieden hebben ambtenaren toegang tot vertrouwelijke en 'gevoelige' informatie.

Het laten uitlekken
van informatie

Een manier van het verzamelen van informatie is om het eenvoudigweg van de bureaus af te halen, of kasten te doorzoeken als men alleen in de ruimte is. Een mogelijk antwoord als men wordt gesnapt kan

zijn: "Maar ik dacht dat het een dossier was dat men ergens nodig had".

Tegenwoordig wordt veel informatie opgeslagen in gegevensbestanden in computers. Mensen die met een computer werken kunnen toegang krijgen tot deze bestanden als ze de computerwachtwoorden kennen. Van vitaal belang is inzicht in relevantie van de informatie en weten hoe ze te scheiden van grote hoeveelheden gegevens.

Om de pakkans te verkleinen moeten de betrokken mensen kennis hebben van de procedures die ontworpen zijn om lekken te voorkomen c.q. op te sporen. Dat soort procedures worden vaak toegepast als het om opslag van 'gevoelige' informatie gaat. Als bijvoorbeeld vertrouwelijke informatie wordt verspreid kan elk kantoor of persoon een kopie krijgen die anders geformatteerd is, of anders is geformuleerd dan andere kopieën. Zo wordt een methode verkregen om informatielekken op te sporen. Met zo'n soort controle moet rekening gehouden worden als men gereproduceerde informatie wil laten uitlekken. Normaal moeten documenten over worden getypt en soms zelfs in eigen bewoordingen weergeven.

Informatie ergens laten liggen in de hoop dat de juiste mensen ze vinden is geen effectieve uitlekmethode. Er is geen zekerheid dat de informatie de juiste personen bereikt. In plaats daarvan zou ze eenvoudig ontdekt kunnen worden door degenen die ze juist achter wil houden. Dat kan dan weer leiden tot strengere veiligheidsmaatregelen en bemoeilijking van de toegang tot de informatie. Indien mogelijk moet informatie altijd direct worden doorgegeven aan hen die ze moet ontvangen.

Het kan nodig zijn alternatieve communicatiesystemen op te zetten of die af te tappen. Maar zelfs onder strenge censuur zouden standaardizingen van communicatie kunnen worden gebruikt. Met de hulp van journalisten kunnen belangrijke nieuwsfeiten in computers en tekstverwerkers worden ingebracht en op het laatste moment worden uitgeprint.

Een ander gebruik van (informatie)lekken is die als taktiek om verdeeldheid in het regime op te wekken of om ondersteuners van het regime weg te zuiveren. Je kunt bijvoorbeeld informatie laten uitlekken die een bepaalde fractie (van het regime) in een kwaad daglicht stelt.

*Neem ontslag.

Onder sommige omstandigheden kan het voor een verzetsorganisatie zeer waardevol zijn als individuele ambtenaren ontslag nemen. Maar het kan zinvoller zijn dat de meerderheid van de ambtenaren blijft werken in het (bestaande) systeem, maar dan voor het verzet. Vacatures zouden anders opgevuld kunnen worden door werknemers met meer sympathie voor het regime.

Massaal ontslag nemen kan een krachtig symbolisch protest zijn. Het nadeel hiervan voor het verzet is gering als de plaatsen van de mensen die ontslag nemen volledig onder controle van het regime staan. Massaal ontslag nemen kan veel druk uitoefenen op een regime dat de ambtenarij gebruikt om zichzelf te legitimeren. Het zou waardevol zijn als topfiguren wiens plaatsen niet snel kunnen worden opgevuld, ontslag zouden nemen in een storm van publiciteit. Ook dit zou weer van grote symbolische waarde zijn. Tenslotte kan het nemen van ontslag dienen als een laatste maatregel voor ambtenaren op specialistische gebieden die moeilijk snel door goed opgeleide mensen te vervangen zijn. Tevens zou dit schadelijker zijn voor het regime als werk incompleet of incorrect wordt achtergelaten. Het zou het werk voor ander ambtenaren die van deze informatie afhankelijk zijn

moeilijker maken. Hetzelfde geldt voor degenen die de vacatures moeten opvullen.

*Staak.

Staken kan een zeer effectief wapen zijn, zoals blijkt uit de chaos die bij veel hedendaagse stakingen onstaat. Om werkelijk effectief te zijn moeten de stakers helder voor ogen hebben wat de duur, de reikwijdte en het doel van de staking moet zijn. Wilde, algemene stakingen kunnen juist het tegenovergestelde effect hebben en de arbeiders en de rest van de bevolking meer schade berokkenen dan het regime. Vaak kan het beter zijn om aan het werk te blijven en langzaam aan acties of andere tactieken met weinig risico toe te passen.

Desalniettemin kunnen korte massale stakingen duidelijk maken dat er steun is voor het verzet. Vakbonden kunnen behulpzaam zijn of tegenwerken bij het organiseren van zulke stakingen, afhankelijk van de sympathieën van de leiders en de sterkte van de vakbondsnetwerken. Stakingen waarbij kleinere groepen arbeiders betrokken zijn die niet gemakkelijk vervangen kunnen worden kunnen waardevol zijn. Dat is met name het geval op gebieden die belangrijk zijn voor het overheidsapparaat maar minder voor het dagelijks leven, zoals bijvoorbeeld het Ministerie van Defensie en het belastingkantoor. Bij elke stakingsactie moet van tevoren de mate van steun zorgvuldig worden nagegaan. Als slechts een minderheid van de arbeiders stopt met werken kunnen de stakers worden ontmaskerd en geïsoleerd worden. Als de meerderheid staakt kunnen collaborateurs ontmaskerd worden. Een ander punt van overweging is dat als de heersers de meeste bronnen van informatievoorziening beheersen hun versie van de staking veel meer aandacht in de media zal krijgen dan die van de stakers. Een mogelijk onregelende, maar veiliger techniek is om te staken met een voorwendsel zoals een bewering betreffende slechte arbeidsomstandigheden. Dit kan beter zijn dan direct tegen de overheid te staken.

***Meld je ziek.**

Ziekmelding kan voor individuen minder riskant zijn dan stakingsakties. Het kan een zeer waardevolle tussenmaatregel zijn, die groepen en individuen de gelegenheid geeft hun positie te overzien en toekomstige acties te plannen. Het organiseren van een korte, een massale 'ziektégolf' kan een manier zijn om de kracht van de steun voor het verzet te toetsen zonder de 'zieken' bloot te stellen aan dezelfde represailles die op een 'normale'staking volgen. Een actie waarbij grote aantallen mensen die zich voor langere periode ziek melden zijn betrokken, zal waarschijnlijk gelijk worden aan een stakingsactie. Of er moet beweerd worden dat ze het resultaat was van een of andere mysterieuze, zeer besmettelijke ziekte die verspreid is door het airconditioningsysteem.

***Houd langzaam aan akties.**

Een bureaucratie heeft een natuurlijke neiging tot traagheid. Het is dus niet moeilijk om te bedenken hoe ambtenaren deze manier van noncoöperatie kunnen ontwikkelen. Dossiers kunnen zich opstapelen en dan zoek raken. Het gedecentraliseerde karakter van de opslag van dossiers in sommige werkkringen kan het opsporen van verdwenen dossiers zeer moeilijk maken. Ambtenaren kunnen onbekwaamheid op vele manieren veinzen, van het simpelweg verkeerd begrijpen van opdrachten tot het ontwikkelen van spanning op de ogen, steeds terugkerende stress-kwalen, rugpijn of allergieën. In sommige gevallen zal het noncoöperatiekarakter van de akties schuilgaan achter of gedekt worden door fouten die ook aan het systeem waarin men werkt kunnen worden toegeschreven. Taken bijvoorbeeld die moeten worden uitgevoerd door computers bieden veel mogelijkheden voor fouten, vertraging en onvoldedige informatie. Dit soort stille fouten kan zeer goed toepasbaar zijn als de onderdrukking hard is, omdat het moeilijk is om te bepalen of de inefficiëntie van het geleverde werk echt is of niet. Als fouten goed worden georganiseerd op grote schaal kunnen ze een verwoestend effect hebben op het vermogen van een regime om het land te besturen en hun propaganda te verspreiden. Omdat er een bijna onbeperkt aantal mogelijkheden is om inefficiëntie te creëren kan het regime grote moeilijkheden hebben om ze te overwinnen.

***Wees ongehoorzaam aan bevelen, vertraag de uitvoering.**

Het openlijk weigeren om orders te gehoorzamen kan een mogelijkheid zijn voor dappere mensen; wanneer de onderdrukking niet hard is. In andere gevallen kan het verstandiger zijn om ongehoorzaam te zijn door onbegrip te veinzen of de uitvoering van de opdracht te vertragen. Het kan mogelijk zijn de indruk te wekken dat aandacht wordt besteed aan de opdracht terwijl feitelijk een van de methoden uit de vorige alinea erop wordt toegepast.

Het weigeren uit te typen van documenten kan minder effectief zijn doordat het een taak is die ook door mensen zonder grote typevaardigheid uitgevoerd kan worden. Hetzelfde geldt voor informatieverbreiding. Maar sommige taken of bepaalde plaatsen kunnen slechts door een of enkele personen uitgevoerd worden, zoals bijvoorbeeld het repareren van kopieermachines of computers. Zulke mensen kunnen bereid zijn om een opdracht te weigeren als het risico van bestraffing niet te groot is.

***Verander manifesten, geef verkeerde informatie.**

In sommige werkkringen kan het veranderen van informatie van cruciaal belang zijn voor het overleven van het verzet. Bijvoorbeeld wanneer lijsten van de organisaties, ontmoetingsplaatsen, netwerken en dissidente groepen zijn aangelegd. In zulke gevallen kan het veiliger zijn de informatie te voorzien van valse namen, idem adressen etc. dan deze te verwijderen.

Het veranderen van documenten en manifesten voor gebruik door de regering is mogelijk als het om kleine veranderingen gaat. Grote veranderingen kunnen riskant voor de dader zijn vanwege de standaardlijnen die in de meeste werkkringen lopen m.b.t. verantwoordelijkheid voor het werk (hiërarchie).

Verkeerde informatie kan op vele manieren gemaakt worden. Soms is het makkelijk om verkeerde statistische gegevens te creëren. Deze kunnen worden gebruikt om inefficiëntie in de produktie te verstuieren. Ook kunnen ze dienen om verkeerde indrukken over de omvang van het verzet te wekken. Het verspreiden van geruchten kan een effectieve methode zijn om verwarring omtrent verzetsactiviteiten te zaaien.

***Rijd leiders naar een verkeerde bestemming.**

Zo'n actie kan een aanzienlijk risico voor de chauffeur met zich meebrengen, maar kan soms tevens aanzienlijke schade berokkenen aan het regime. Minder riskante activiteiten zijn bijvoorbeeld het knoeien met auto's, autopech voorwenden, voor lekke banden zorgen of de autopools in de war gooien door valse boekingen te maken voor dienstauto's.

Sommige regimes hebben liever eigen, vertrouwde auto's, chauffeurs en monteurs dan het risico van autopech en aanslagen.

*Vernietig informatie.

Informatie vervult een sleutelrol in moderne industriële samenlevingen. Een regime dat de Australische samenleving zou proberen te overheersen zou daar een harde dobber aan hebben zonder toegang tot een groot gedeelte van de informatie geproduceerd en opgeslagen door de overheid. De volgende informatie zou nuttig kunnen zijn voor een regime:

- Gegevens over individuen die mogelijk oprijpende activiteiten leiden (vooral gegevens verzameld door veiligheidsdiensten en politie).
- Vertrouwelijke informatie over mensen, speciaal over prominenten, die gebruikt zou kunnen worden voor chantage.
- Technische informatie over bijv. telecommunicatie en energievoorzieningssystemen.
- Economische informatie, bijvoorbeeld productie-, handels- en belasting-gegevens.
- Materiaal dat gebruikt kan worden om groepen en individuen te volgen, zoals archieven over reisarrangementen en geldtransacties.

Er zijn vele manieren waarop ambtenaren zulke informatie kunnen vernietigen of ontoegankelijk kunnen maken: Versnipperen, weggooien of verplaatsen naar een andere lokatie. In veel gevallen zal dit niet al te veel moeite kosten. Als archieven gedecentraliseerd zijn opgeslagen dan zijn ze erg moeilijk op te sporen als ze kwijt zouden zijn.

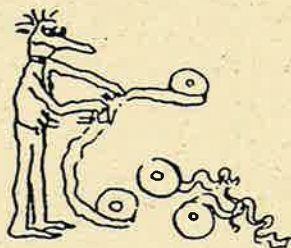
Het moeilijkste deel van het vernietigen van informatie is waarschijnlijk wel het beslissen wat er wel, en wat er niet moet worden vernietigd. Sommige informatie, zoals vitale informatie over sociale diensten zou niet vernietigd moeten worden omdat ze het verzet meer helpt dan het regime, namelijk de functies voort te zetten die van die informatie gebruik maken. (Als het regime deze informatie zou gebruiken zou ze de schuld op zich laden van het instorten van deze vitale functies.)

Een oplossing die in de meeste gevallen werkt is; eenvoudig de

informatie van officiële lokaties weghalen en beschikbaar stellen aan het verzet. Dit is bijvoorbeeld van toepassing op de lijsten met sleutelfiguren in belangenverenigingen, of op lijsten van vakbondsleden.

***Het stoppen van bugs in computerprogramma's.**

Meer en meer informatie van de overheid wordt opgeslagen in computerfiles, en meer en meer activiteiten worden met behulp van computers uitgevoerd. Daarom is een sleutelzaak van het verzet het beschermen van computerfiles en programma's tegen het regime. Voor mensen met verstand van computers is het saboteren van programmatuur en files vrij eenvoudig. Er zijn vele manieren, zoals inloggen op de computer en het systeem instructies geven om files te vernietigen. Om in te loggen heb je een wachtwoord of

iets anders nodig om langs het interne computer-beveiligings-systeem te komen. Voor insiders is het niet al te moeilijk om aan zo'n wachtwoord te komen. Een geraffineerdere methode is het veranderen van toegangscode tot programma's zodat ze niet meer door anderen kunnen worden gebruikt. Dit is een geschikte methode voor computerfiles die nuttig zijn voor het verzet. Een nog subtielere benadering is het in het computersysteem inbouwen van een 'logische bom'. Op een bepaald moment bijvoorbeeld het wel (of juist niet) invoeren van een bepaald wachtwoord wordt al het geheugen, of een gedeelte daarvan, gewist, en van de logische bom is geen spoor meer te vinden. Sommige bugs van dit soort kunnen zo worden geconstrueerd dat het bijna onmogelijk is ze te vinden, ook al is bekend dat ze aanwezig zijn.

Voor de vernietiging van materiaal zijn dezelfde voorzorgsmaatregelen van toepassing als voor het vernietigen van schriftelijke informatie; materiaal dat bruikbaar is voor het verzet dan voor het regime moet niet vernietigd worden.

Computerisatie biedt nieuwe mogelijkheden voor het veranderen, verbergen en manipuleren van informatie. Het is eenvoudig om systematisch informatie die is opgeslagen in een computer te veranderen of te verwijderen, en het is moeilijker de veranderingen te ontdekken dan in het geval van geschreven informatie. (Omdat op sommige computersystemen geraffineerde systemen bestaan die geknoei kunnen opsporen zal er zeer zorgvuldig te werk moeten worden gegaan, alhoewel er misschien ook weer aan dit opsporingssysteem zou kunnen worden geknoeid.)

Een andere mogelijkheid is het gebruik van computerprogramma's die de informatie coderen. Een decodeer-programma zou door het verzet kunnen worden bewaard voor het geval dat de originele informatie ooit nog eens nodig mocht zijn.

Net zo goed als het verwijderen of veranderen van informatie in computerfiles kunnen ambtenaren ook computerapparatuur zoals; terminals, disks en processoren saboteren. Dit is vooral eenvoudig te verwezenlijken in het geval van personal computers op kantoor. Een beetje gemorste koffie doet wonderen, net zoals die 'hinderlijke' statische electriciteit. Het leeggooien van een stofzuigerzak in een

computerkamer --SORRY!-- zou de vernietiging van de computers betekenen.

Informatie op computerdisks of tapes is erg kwetsbaar voor magnetische velden. Een elektromagneet meenemen in een tape opslagruimte zou een ongelooflijke hoeveelheid gegevens vernietigen, vooral als er even mee wordt rondgezwaaid. Deze techniek is natuurlijk strikt gereserveerd voor materiaal dat bruikbaar is voor het regime. Andere manieren om tapes te vernietigen zijn: stuksnijden, opwarmen of mangelen.

Natuurlijk kunnen computerprogramma's herschreven worden, maar dat kost een hoop tijd. Als de computertapes die nodig zijn voor het runnen van een groot computersysteem vernietigd zouden worden (inclusief alle backup-copieën), en ook de geschreven dokumentatie over het computersysteem is vernietigd, dan zou het maanden of een jaar kunnen duren voordat het systeem weer operationeel is - ook al werken de programmeurs en operators volledig mee.

*Het ontregelen van telefoonsystemen.

Het telefoonsysteem is een onmisbare verbindinglijn voor de overheid van Canberra. Het omwisselen van telefoonnummers zou veel activiteiten stopzetten. Dit zou echter niet erg nuttig zijn voor het verzet als de oppositie tegen het regime binnen de overheid sterk is. Het 'aanpassen' van het telefoonsysteem in bepaalde gebouwen zou wel nuttig kunnen zijn als bijvoorbeeld de telefoon wordt afgeluisterd, of als het nodig zou zijn met bepaalde mensen in contact te komen op telefoons die niet traceerbaar mogen zijn. In steeds meer gebouwen worden PABX telefoonsystemen gebruikt. Deze worden bestuurd met behulp van enkele disks van hetzelfde type als op computers wordt gebruikt. Het verwijderen van deze disks ontkoppelt het hele systeem van het telefoonnet, en het inzetten van alternatieve disks maakt het omwisselen van nummers mogelijk. Van te voren plannen is nodig om uit te maken welke 'toevallige omstandigheden' geschikt zijn om de verwissel-operatie uit te voeren. Daarnaast zou het, omdat er gewoonlijk maar één persoon werkzaam is met de PABX, beter zijn om het telefoonsysteem door anderen te laten saboteren. Dit om de verdenking van deze persoon af te leiden.

Een andere manier om het telefoonsysteem af te sluiten is het afschakelen van de stroom.

Het telefoonsysteem kan worden gebruikt voor het doorschakelen van telefoontjes van een bepaald nummer naar een ander nummer. Dit kan op sommige PABX-telefoon toestellen door een code in te toetsen die het inkomende telefoongesprek doorschakelt naar een bij het intoetsen gespecificeerd nummer. Dit maakt het moeilijk om de gesprekken van de eigenaar van de telefoon te traceren. Iemand die niet wil worden getraceerd moet gewoonweg opnemen op het (meermalen) doorgeschakelde toestel.

Conferentie-telefoongesprekken vormen een andere waardevolle gebruiksmogelijkheid voor het plannen van verzetsactiviteiten.

***Het saboteren van machines**

In een door het regime bestuurd kantoor is het saboteren van de activiteiten door het onklaar maken van apparatuur misschien wel het enig mogelijke effectieve verzet.

Als de bewaking zo streng is dat het gebruik van copieerapparaten, telefoons, telex en typemachines door het verzet onmogelijk is geworden, dan zou het wel héél erg irritant zijn voor mensen die voor het regime werken om telkens tegen defecte apparaten op te lopen. Op kantoren zou het onwerkbaar worden als de electriciteit is uitgevallen, en

de toiletten en kranen niet meer zouden werken. In nieuwere gebouwen waar airconditioning onmisbaar is zou het niet te harden zijn zonder. Zelfs de meest apathische ambtenaren klagen en agiteren over niet werkende airconditioning-systemen. Het buitenwerking stellen van airconditioning in ruimten waar het regime belangrijke bijeenkomsten houdt zou zeer irriterend werken.

Om een airconditioning uit te schakelen is wat caustic soda of wat roestbevorderende spray in de buizen al voldoende. Dit kan zeer selectief gebeuren.

Plattegronden van airconditioning-systemen in openbare gebouwen kunnen worden verkregen bij de rijksgebouwdienst.

Een andere mogelijkheid is het laten circuleren van verdovende middelen door airconditioningsystemen. Dit is zeker geen geweldloze methode als daardoor gevaar voor verwondingen zou ontstaan. Hierdoor kan het ook wel eens de verkeerde vruchten afwerpen.

Knoeien met apparatuur kan de zenuwcentra van het regime geheel onwerkbaar maken, of zelfs geheel platleggen.

***Stuur cheques naar opposerende groeperingen.**

In het bureaucratische regeringsapparaat gaan dagelijks grote sommen geld om. Betalingen aan individuen en groepen worden in vele vormen verricht zoals schenkingen, contracten, sociale uitkeringen, belastingteruggaven en lonen. Vergissingen en dubbelbetalingen komen onder normale omstandigheden regelmatig voor, dus in crisistijden moet het zeker mogelijk zijn rijksgeld naar het verzet door te sluizen.

Bij sommige instanties is het gebruikelijk om mensen bij de balie

cheques te overhandigen. Deze procedure zou gebruikt kunnen worden om kleine bedragen aan verzetsmensen uit te keren. Er zouden bestanden met valse uitkeringsgerechtigden, werknemers enzovoorts kunnen worden aangelegd, en er zouden dubbelbetalingen aan echte ontvangers kunnen plaatsvinden, zeker als gedeelten van hun archief 'kwijtraken'. Het is waarschijnlijk moeilijk om meerdere keren op grote schaal cheques te versturen, tenzij de verifiërende accountants sympathiseren met de actie. Verifieurs (mensen die de boeken afsluiten aan het eind van het jaar) zijn vaak computerprogrammeurs, die dus vergissingen kunnen verdoezelen bij uitbetalingen. Waar financiële transakties met de computer worden verwerkt zijn er voor een creatieve programmeur vele mogelijkheden om te knoeien met cijfers.

Geld van financiële instituten kan worden verkregen door het inbreken op hun computers en ze zo te programmeren dat ze uitbetalen. Diegenen die het verzet een warm hard toedragen en in een positie zijn om toestemming te geven voor grote betalingen, moeten zelf beoordelen of de waarde van de actie opweegt tegen de waarschijnlijkheid en zwaarte van de repercussies. Rijksambtenaren die zijn ontslagen kunnen waarschijnlijk nog wel even op de payroll voorkomen, dit kan verklaard worden als een vergissing.

***Gebruik kantoren voor verzetswerk**

Voor veel ambtenaren is het belangrijkste fysieke middel dat ze ter beschikking hebben hun kantoor. Hierin is inbegrepen; bureaus, telefoons, toegang tot bestanden, bibliotheken, copieerapparaten en postsystemen. Niet geheel onbelangrijk is ook het contact met andere werkenden. Het aanwezig zijn in een kantoor biedt mogelijkheden voor allerlei soorten verzetsactiviteiten. Een overheidskantoor gebruiken voor verzetsdoeleinden kan al op een vrij eenvoudige manier. Veel kantoren worden gewoonlijk al gebruikt voor allerlei ondergrondse doeleinden; van het steunen van veroordeelde leden van overheidsdienst, tot het houden van illegale wedkantoor-tjes. Soms kan het nuttig zijn om kantoren uit te lenen aan leden van verzetsgroepen, die anders geen toegang tot telefoon, postkamer en afdrufasciliteiten zouden hebben. Als alle leden van een kantoor het verzet zouden ondersteunen, dan zouden extra 'werknemers' zonder moeilijkheden in het kantoor kunnen worden binnengeloodst. Zo niet dan zijn er nog wel vele hoekjes en gaten in kantoorgebouwen waar individuen de hele dag kunnen werken en telefoneren zonder in de gaten te lopen. Zulke verborgen lokaties zijn vooral bruikbaar voor verzetsactivisten die gezocht worden door het regime. In 'beveiligde' kantoren waar het personeel zijn ID-card aan een beveiligingsbeambte moet laten zien, zouden namaak ID-cards mogelijk zijn.

Het verwisselen van kantoor kan handig zijn als individuele ambtenaren gearresteerd dreigen te worden. Als excuus voor de veranderde personeelsbezetting kunnen verwarring door veranderd beleid, of administratieve herindelingen worden gebruikt. Het op grote schaal verwisselen van kantoor is niet aan te raden, omdat dit het verzet meer kan verwarren dan het regime.

Op het moment dat verschillende arbeiders uit hun kantoor worden gezet is het mogelijk om een sit-in te houden. Maar als alleen de activisten worden gearresteerd of uit hun kantoor worden gezet, dan zal een grootscheepse actie waarschijnlijk niet door alle arbeiders worden ondersteund. Zo'n beslissing kan pas worden genomen na het afwegen van het effect op het verzet en het effect op het regime.

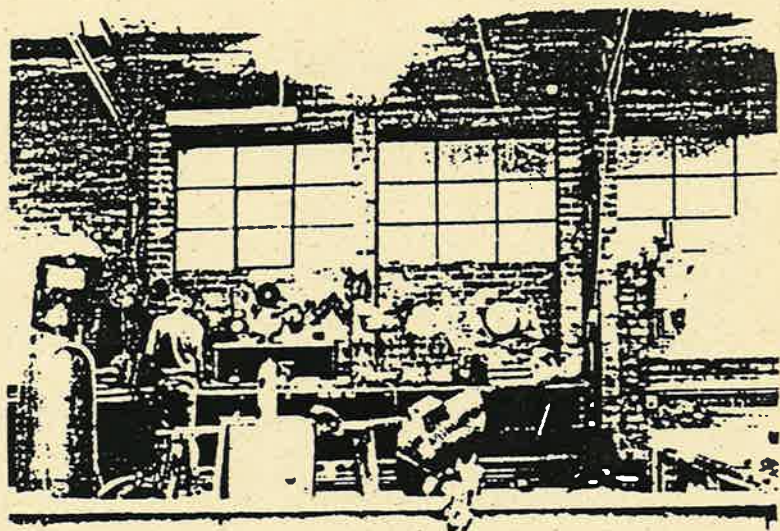
Ambachtslieden (tradespeople).

Duizenden mensen in Canberra hebben ambachtelijk werk. Er zijn loodgieters, tapijtleggers, electriciens, bouwvakkers en vele anderen. Deze mensen hebben elk op hun eigen gebied een vaardigheid die onmisbaar is in onze industriële maatschappij. In Canberra hebben de ambachtslieden niet dezelfde macht als in andere steden vanwege de plaatselijke witte boorden overheersing. Toch is 'Trades and labour council', het grootste vakbondsorgaan in Canberra sterk en neemt het vaak principiële standpunten in debatten. Als een aanzienlijk deel van de ambachtslieden in Canberra actie zou voeren tegen het regime, dan zou het effect dramatisch zijn.

*Onklaar maken, vastzetten, verplaatsen of veranderen van functie van apparatuur.

Electriciteitscentrales, en waterzuiverings- en watervoorzieningsinstallaties worden normaal gesproken operatief gehouden om niet de algemene bevolking te schaden. Daarnaast komen centrales waarschijnlijk onder de supervisie van het regime te staan. Toch kan het waardevol en mogelijk zijn om af en toe uitval te veroorzaken, bijvoorbeeld door het saboteren van een centrale, of het saboteren van delen van het distributiesysteem door bedrading door te snijden, of door te knoeien met tussenstations. Tijdelijke beperkte uitval kan nuttig zijn, vooral 's nachts, als het regime bezig is met belangrijke activiteiten zoals het opsporen van dissidenten.

Het zal wel moeilijk zijn de electriciteit van bepaalde door het

regime gebruikte gebouwen af te sluiten, hoewel foutieve reparaties in zulke gebouwen de stroomvoorziening zouden kunnen beschadigen. Gas en olie zijn in Canberra voornamelijk voor huis-tuin-en-keuken-gebruik dus de distributie daarvan zal waarschijnlijk normaal doorgaan. Het kan echter nuttig zijn geheime voorraden aan te leggen voor eventuele toekomstige tekorten.

Om de watervoorziening van bepaalde gebouwen af te sluiten zouden speciale verbindingslassen in de pijp kunnen worden aangebracht die na een bepaalde tijd openscheuren. In sommige gevallen kunnen lekken zeer destructief zijn, zoals bijvoorbeeld in ruimten met elektronische apparatuur of computers. Een stuk schuimrubber in het toilet (uit het zicht) zal na een paar keer doortrekken gegarandeerd voor een verstopt toilet zorgen.

Er zijn ontelbare manieren om auto's, bussen en trucks van het regime te saboteren, dit natuurlijk zodanig dat er geen gewonden vallen. Voorbeelden zijn: het veranderen van de ontsteking, het knoeien met de bougie-electroden, het installeren van verouderde slangen en draden, het monteren van kapotte schokdempers, of het afsluiten van de lucht in trucks zodat de remmen vastlopen.

Spoorwegbeambten kunnen treinen die goederen en/of personeel in dienst van het regime vervoeren laten vastlopen.

Ambachtslieden hebben vaak toegang tot voertuigen die zeer geschikt zijn voor het vervoer van voedsel en andere goederen. Het is misschien mogelijk om benzine te hamsteren voor noodgevallen en voor generatoren.

Zware machines zoals bulldozers zijn ook eenvoudig te saboteren. Bijvoorbeeld lucht inlaten in het injectiesysteem van een dieselmotor of het stoppen van een vreemd voorwerp in de mechaniek van de motor. Het zou er vaak als een gewone motorstoring uitzien, en de hele machine zal moeten worden ontmanteld om de storing te vinden.

Omkeerbare storingen kunnen worden verkregen door eenvoudige misafstellingen van semi-automatische hydraulische regelingen; deze storingen kunnen waarschijnlijk wel weer worden gecorrigeerd door iemand anders die verstand van zaken heeft.

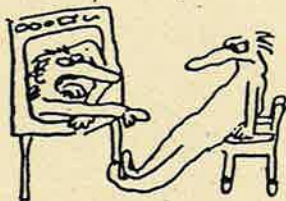
Voor ambachtslieden die voor het regime werken zijn er veel manieren om het werk te verprutsen, zoals daar zijn: beton verkeerd storten, draad met een te kleine doorsnede gebruiken, en in het algemeen slordig werken. Subtiële maar belangrijke 'menselijke' fouten bij het aflezen van instrumenten komen normaal ook al voor. Ingenieurs kunnen gebouwen construeren die tijdens de constructie in elkaar storten, dit moet dan natuurlijk wel zo gebeuren dat er geen gewonden vallen. Ambachtslieden kunnen in ondergrondse of geheime ruimten voorzieningen aanbrengen. Zulke ruimten kunnen gebruikt worden voor het verbergen van dissidenten of korte golf radio's. Ambachtslieden kunnen bijvoorbeeld reddingsmiddelen en schuilplaatsen inbouwen en de ruimten voorzien van geluidgedempte generatoren voor noodstroom.

*het in stand houden van communicatie via werkcontacten.

Er zijn veel verschillende functies in de ambachtelijke wereld. Het meest effectieve verzet ontstaat als er samenwerking tussen de verschillende ambachtslieden, en communicatie over de methoden van verzet, zou zijn. Mensen die op klus zijn kunnen ook communiceren over het verzet in het algemeen, en informatie doorgeven. Ambachtslieden hebben vaak toegang tot belangrijke installaties en/of bouwtekeningen daarvan. Ze zouden informatie aan het verzet kunne doorgeven. Tijdens hun werk kunnen ze ook andere belangrijke feiten over de activiteiten van het regime te weten komen.

De media

Het is van cruciaal belang voor het verzet dat ze haar mening aan het publiek kenbaar kan maken, vooral als het regime de controle heeft over de meerderheid van de communicatiekanalen. Misschien zijn zulke kanalen nog gedeeltelijk te gebruiken. Ook het opzetten van alternatieve communicatiekanalen is een mogelijkheid. De twee belangrijkste communicatievormen zijn het omroepen en het drukken van informatie.

Ook al sluit het regime een TV-kanaal, radiozender of krant af, er zullen altijd mogelijkheden blijven bestaan om informatie over het verzet rond te zenden. Als er genoeg personeel op de werkplek aanwezig is, is het moeilijk voor het regime om de constante supervisie te behouden. Bij een bezoek aan de zender of uitgeverij zou het lijken alsof iedereen meewerkte met het regime.

Er kunnen plannen worden gemaakt om apparatuur achterover te drukken voor gebruik door het verzet als de zender of drukkerij gesloten is. Het is misschien mogelijk om stiekem materiaal over het verzet binnen te loodsen in door het regime gecontroleerde uitzendingen, of om officiële kranteberichten aan te passen. Officiële berichten zouden zo aangepast kunnen worden dat ze ridikuul of dictatoriaal lijken. Normale programma's en kranten kunnen worden bewerkt, en zo tot een spreekstoel voor het verzet worden. Op TV-zenders kunnen normale programma's worden overstemd door verzetsmededelingen, of relevante informatie (bijvoorbeeld van demonstraties) kan in kranteartikelen worden ingevoegd. De technici die de krantepersen beheren zouden hier een sleutelrol spelen.

Bij het afdrukken van grote oplagen worden geraffineerde technieken gebruikt waar maar weinig mensen het fijne vanaf weten. Zij kunnen een paar schakelaartjes omzetten en pretenderen dat er iets stuk is. Sommige sub-editors hebben ook een bepaalde technische kennis. Als sleutelfiguren uit de technische staf zich ziek zouden melden, of andere non-coöperatieve acties zouden uitvoeren zou de produktie van de pers vrijwel zeker stil liggen.

Bij het typen van kranteverhalen op computerterminals is het heel goed mogelijk om verhalen, of zelfs hele pagina's kwijt te raken (dat gebeurt soms-bij toeval). Misschien is het zelfs mogelijk om een hele krant kwijt te raken.

Met flink wat moed is het zeer gemakkelijk te voorkomen dat de krant uitkomt - veel gemakkelijker dan jaren geleden, voor al die nieuwe technologie.

Het vertragen van een krant hoeft niet noodzakelijkerwijs iets uit te maken voor de heersers, vandaar dat vertragen niet zo'n bruikbare techniek is. Het doel van het regime is namelijk het maken van propaganda, en niet het verzorgen van een regelmatig nieuwsblad. (Aan de andere kant moet de krant wel regelmatig uitkomen om legitiem te lijken.)

"Waar heb ik
dat verhaal nou?"

Als het regime in een normaal ogende krant propagandaverhalen zou willen plaatsen, dan is dit te voorkomen door die verhalen kwijt te raken of te vervangen. Het zal moeilijk zijn de dader te vinden, alhoewel de verdachte waarschijnlijk wel tussen de relatief kleine staf gezocht zal worden.

Er zijn ongetwijfeld mogelijkheden voor sabotage bij het eigenlijke drukken van de krant. Bij het verspreiden zouden vrachtwagenchauffeurs de kranten niet kunnen afleveren, of kunnen vervangen door ander materiaal.

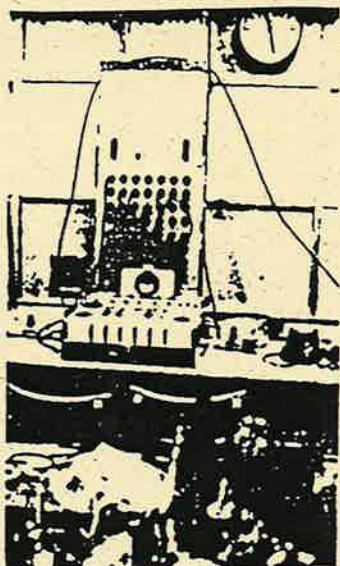
Bij het verkopen zouden exemplaren kunnen 'kwijtraken', of men zou kunnen 'ontdekken' dat de kranten nooit waren aangekomen.

Piratenzenders (AM radio heeft een groter bereik dan FM, maar is ingewikkelder en duurder) kunnen ook erg nuttig zijn, zoals is aangetoond in Groot Brittanië in de jaren zestig. Ze zijn moeilijk op te sporen als ze zich steeds verplaatsen (bijvoorbeeld in een caravan of op een schip), of als ze snel ontmanteld kunnen worden en dus verdwijnen. Problemen met het publiceren van de zendtijden kunnen worden opgelost door het verspreiden van blaadjes, of misschien door het invoegen van berichtjes in programma's op de conventionele zenders.

Ondergrondse persen zijn eenvoudig op te zetten. Er zijn om ons heen vele typemachines en copieermachines. Deze te gebruiken is de eenvoudigste manier van pamfletten maken. Men zou van te voren lijsten kunnen maken van sympathisanten die in het bezit zijn van apparatuur, en mensen zouden zich klaar kunnen maken om apparatuur van hun werkplek weg te halen, als die tenminste geschikt is. Hand Gestetners kunnen worden gebruikt om te drukken zonder electriciteit. Het is wel nodig om grote voorraden papier en inkt te hebben; deze kunnen worden 'geleend' van rijksafdelingen, universiteiten, warenhuizen enzovoorts.

Ook erg handig is het om iemand te hebben met technische kennis van copieerapparaten en gestetners, deze zijn namelijk erg vatbaar voor stukgaan. Het voorgaande zal geen probleem zijn als de steun van de staf of het management van de copieermachine fabrikant kan worden verkregen. Deze mensen zullen ook wel kunnen voorzien in papier en andere materialen.

Illegale zender
die gebruikt werd
tijdens het
Tsjechoslowaakse
verzet

Rijksafdelingen hebben ook veel faciliteiten zoals typemachines en copieermachines die nuttig kunnen worden ingezet voor de productie van pamfletten en nieuwsbrieven. Het is vaak mogelijk om zulk materiaal ongestoord te produceren verborgen in de konijnengangenstelsels zoals men die op vele afdelingen vindt.

In sommige gevallen is het misschien mogelijk om grootschalige drukpersen te gebruiken die bijvoorbeeld in krantenkantoren, rijksgebouwen en drukkerijen te vinden zijn. Het gebruik hiervan is wel gevaarlijker en ingewikkelder, maar het kan onder sommige omstandigheden zeer effectief zijn. Een voorbeeld zou kunnen zijn; het uitgeven van een speciale editie van de Canberra Times, nadat het regime de krant heeft gesloten.

Wat de techniek betreft kan een krant door zeer weinig mensen worden geproduceerd. In Canberra zijn veel mensen te vinden met vaardigheden op het gebied van de journalistiek, illustratie en lay-out die het te drukken materiaal leesbaarder en effectiever kunnen maken. Als er genoeg werkkrachten beschikbaar zijn dan kunnen er posters worden ontworpen die dan regelmatig in de stad opgehangen kunnen worden. Het is voor het regime onmogelijk om alle middelen voor het produceren van zulk materiaal op te sporen en te vernietigen.

Mensen met hogere opleidingen

Een groot gedeelte van de bevolking van Canberra heeft een geleerd beroep ze hebben gestudeerd voor: medicijnen, rechten, docent,

pharmacie, technische universiteit, of ze werken op de ministeries. Ook de gewoonlijke aanvulling voor zulke geleerden is te vinden in de witte-boorden-gemeenschap van Canberra, er zijn ook posities voor advocaten en andere professionele krachten in rijksdienst.

Geleerde beroepen onderscheiden zich van andere beroepen door hun collectieve beheer over hun eigen werkomstandigheden, en gewoonlijk door hun monopolie over de provisie voor verleende diensten. Veel geleerde beroepen hebben een hoog aanzien in de maatschappij. Als leden van de geleerde beroepen zich uitspraken tegen het regime, en daar ook naar handelden, dan zou dat een krachtig effect hebben op het reduceren van de legitimiteit van dat regime, en het zou het verzet sterken.

Er is een enorme hoeveelheid aan akties die leden van de geleerde beroepen zouden kunnen nemen voor het ongewapende verzet. In plaats van het opsommen van al deze mogelijkheden - velen lijken erg op de akties voor ambtenaren - zullen we een paar specifieke akties voor bepaalde geleerde beroepen toelichten.

De medische beroepen

In elke situatie die met geweld te maken heeft kan de rol van medici cruciaal zijn, en in het behandelen van gewonden, en in het laten zien van geweld. Gewonde leden van het verzet zullen niet graag naar het ziekenhuis of de dokter gaan uit angst ontdekt of gearresteerd te worden. Die doktoren, verpleegsters en ziekenwagenchauffeurs die bereid zijn om naar gewonde leden van het verzet toe te gaan, en ze te helpen zouden een onmisbare rol vervullen.

Medici zijn vaak de eersten die zich bewust worden van geweld - slaan, martelen en moord - zoals gebruikt door meedogenloze regimes tegen tegenstanders, omdat de slachtoffers door hen behandeld worden. In sommige gevallen zal het regime de verantwoordelijkheid voor het geweld ontkennen. Medici kunnen laten zien wat er werkelijk aan de hand is. Ze kunnen rapporteren over grote groepen mensen met bepaalde verwondingen. Hun

expertise, en ook hun status als autoriteit hebben als gevolg dat wat zij zeggen ook serieus genomen zal worden. Doktoren hebben veel contacten met verschillende mensen, en dus ook veel mogelijkheden om de situatie te bespreken.

Ziekenhuizen beschikken over veel faciliteiten die door het verzet kunnen worden gebruikt. Oproep-apparatuur voor doktoren, walkietalkies voor ambulances (met een bereik van 20 km), röntgenapparatuur, bibliotheken en helikopterplatforms. Dissidenten kunnen zich verbergen onder de patienten. Dit is vooral van toepassing op het geval van gewonde dissidenten. Deze kunnen worden voorzien van telefoons en andere communicatie-apparatuur. Ruimten in het ziekenhuis zouden kunnen worden gebruikt voor bijeenkomsten.

Steun voor het verzet kan worden gezocht onder het personeel en onder de patienten. Vaak is er echter maar weinig solidariteit onder de doktoren onderling, veel doktoren zijn conservatief en zien zichzelf alleen maar als verzorgende professionals met als enige taak het verzorgen van alle zieken en gewonden, zonder politiek betrokken te raken. Dit zou betekenen dat ziekenhuizen misschien niet veilig zijn

voor vluchtelingen.

Het vermommen van bekende dissidenten met behulp van plastische chirurgie is waarschijnlijk geen haalbare kaart. Er zijn in Canberra maar een paar plastische chirurgen, en die doen gewoonlijk alleen maar kleine klusjes. Andere vormen van vermommen zijn waarschijnlijk makkelijker en veiliger te verwezenlijken.

Sommige door doktoren of ziekenhuizen bijgehouden voorraden zouden kunnen verdwijnen naar het verzet, bijvoorbeeld medicijnen en verband. Als deze operaties in het groot moeten worden uitgevoerd is waarschijnlijk de steun van de ziekenhuisadministratie nodig, omdat medicijnvoorraden zorgvuldig in de gaten worden gehouden, en omdat grote voorraden vaak niet door ziekenhuizen maar door medicijnenfabrikanten worden bijgehouden. Als het systeem nog werkt is het mogelijk om geld te verkrijgen voor het verzet door opzettelijke overservicing.

Medische archieven bevatten soms informatie die tegen mensen kan worden gebruikt. Om te voorkomen dat het regime deze gegevens in handen krijgt kunnen ze worden vernietigd. Sommige informatie is echter nuttig voor potentiële patiënten, zodat het beter is de gegevens aan de patiënten zelf te geven.

Als leiders van het regime medische behandeling nodig hebben is er de mogelijkheid en de verleiding om ze niet de meest effectieve behandeling te geven, en zo hun nut voor het regime te verminderen. Doktoren kunnen mensen bijvoorbeeld onder de kalmerende middelen houden, of vertellen dat ze zieker zijn dan ze in werkelijkheid zijn. Een groep doktoren zou samen manieren kunnen uitwerken om mensen voor een tijd uit te schakelen zonder ze daarbij blijvende schade te berokkenen. Of dit niet in tegenspraak is met de principes van geweldloze actie, en of het het verzet echt helpt, is weer een andere zaak.

Een betere benadering is misschien het geven van normale verzorging, maar tegelijkertijd de patiënt met argumenten van het gezichtspunt van het verzet te bestoken.

Voorbereidingen zouden onder andere kunnen bestaan uit het geven van medische basis-educatie aan de bevolking zoals eerste hulp bij ongelukken. Dit om de mensen onafhankelijker te maken.

Wetsdienaren

De meeste regimes, zelfs de meest meedogenloze, proberen een schijn van legaliteit te wekken voor hun beleid en acties. Om dit te bereiken is enige samenwerking met de wetsdienaren essentieel. Daarom is het verkrijgen van steun van rechters en advocaten een belangrijke taak voor het verzet. Wat kunnen wetsdienaren zoal doen?

- * Gearresteerde of beschuldigde verzetsmensen verdedigen.
- * Aantonen van schendingen van de wet door het regime zelf.
- * Weigeren mee te werken aan frauduleuze 'showprocessen' die zijn opgezet om het regime schoon te wassen.
- * Aan de kaak stellen van nieuwe wetten die burgerlijke vrijheden aantasten.
- * Zich uitspreken tegen het regime, bijvoorbeeld tegen het meten met 2 maten bij het toepassen van de wet.

Sociaal werkers

In hun opleiding leren sociaal werkers hoe ze met individuen, families, groepen en de bredere samenleving moeten werken. Ze zijn

werkzaam op veel verschillende gebieden, de gezondheidszorg, bij wetsdienaren, het onderwijs en bij rijksinstellingen zoals defensie, transport, sociale zaken, telecom, buitenlandse zaken, onderwijs en werkgelegenheid. Hun werk kan klinisch, administratief of allebei zijn.

In Canberra werken sociaal werkers regelmatig samen, ook al werken ze voor verschillende werkgevers. In zo'n klein geografisch gebied is het mogelijk om alle sociaal werkers vrij goed te kennen, professioneel en persoonlijk. In de gemeenschap werken sociaal werkers gewoonlijk binnen een omvattend netwerk. Groepen waarmee ze direct of indirect contact hebben zijn:

- Mensen uit de gezondheidszorg (verpleegsters, fysiotherapeuten, opvoedkundige therapeuten, doktoren, apothekers, spraaktherapeuten, psychiaters, psychologen enz.)
- Docenten, studenten en hun ouders.
- Sociale zaken.
- Wettelijke autoriteiten.
- Private of religieuze verzorgingsinstituten.
- Rechtbanken.
- Politie.
- Wetsdienaren.
- Zelfhulpgroepen (Waarin sociaal werkers vaak meehelpen om ze op te zetten).
- Gemeenschapsdienstverleningsgroepen.
- vakbonden.

Deze lijst suggereert zelf al dat er een groot aantal groepen in de gemeenschap bestaat dat kan worden gemobiliseerd om tegenstand te bieden aan een onderdrukkend regime. Het voorzien van die groepen van informatie en het stimuleren en coördineren van acties zijn vitale processen. Sociaal werkers zijn getraind in het organiseren van sociale actie, daardoor kunnen ze een sleutelrol vervullen op dit gebied. Sociaal werkers hebben ook een zeer goed overzicht van de gemeenschap en hoe deze werkt. Het is hun professionele plicht om continu te letten op de op dat moment beschikbare informatie en op de processen die van invloed zijn op bestaande of zich ontwikkelende situaties, of op bepaalde sociale problemen binnen de gemeenschap. Daarnaast moeten ze voorzien in sturende input.

Om deze redenen zijn sociale werkers waarschijnlijk kwetsbaar voor arrestatie, alhoewel hun activiteiten gewoonlijk niet als openlijk

politiek worden gezien zoals dat wel het geval is bij activisten van vakbonden of politieke partijen.

Docenten

Docenten spelen een belangrijke rol omdat ze worden beschouwd als sleutelrolmodel voor het doorgeven van waarden en van de gemeenschaps-basisregels aan jongeren. Docenten hebben regelmatig contact met vele leerlingen en andere mensen, en hebben daardoor vele mogelijkheden voor sociale organisatie.

In Canberra is de ACT-teachers federation aardig sterk, ze heeft militante acties gevoerd met steun van de meeste docenten.

* Docenten kunnen een openbaar standpunt innemen tegen de activiteiten van het regime. Vanwege het respect dat veel docenten hebben in de gemeenschap is dit een belangrijke stap.

* Docenten kunnen weigeren aanwijzingen op te volgen van het regime om hun leermethoden of lesinhoud aan te passen. Zo'n standpunt werd ingenomen door de Noorse docenten gedurende de Nazi-bezetting van 1941-1945. Veel docenten werden afgevoerd naar kampen, maar de docenten bleven weigeren, met massale steun van de gemeenschap, om de nazi-aanwijzingen op te volgen. Uiteindelijk gaven de nazi's toe en lieten ze de gevangenen genomen docenten vrij. De nazi-leer is nooit onderwezen op Noorse scholen.

* Docenten kunnen antiregime-informatie en gezichtspunten behandelen in hun klaslokalen. Dit is een delicate zaak omdat veel ouders dit zouden kunnen zien als het opdringen van een dogma, en studenten die sympathiseren met het regime zouden afwijkingen van de normale syllabus kunnen gebruiken om activistische docenten aan te vallen. Een andere benadering kan zijn het gelegenheid geven tot kritische discussies van actuele onderwerpen waarbij standpunten van 'beide kanten' worden belicht. Dit zou de mogelijkheid geven om zaken over geweld van het regime, gerechtigheid en democratie te bespreken.

Een doel zou zijn de studenten aan te moedigen om kritisch na te denken over wat er gebeurt. Kritisch nadenken is altijd een bedreiging voor onderdrukkende regimes.

* Als bepaalde docenten door het regime worden veroordeeld voor uitspraken, of voor het weigeren op te volgen van aanwijzingen, kunnen andere docenten hen steunen door stakingsacties, of door te weigeren vacatures op te vullen die door de acties van het regime zijn ontstaan.

* Docenten kunnen gelegenheid geven aan studenten om onopgemerkt acties uit te voeren. Dit zou kunnen inhouden: het onder schooltijd laten ontplooiën van praktische activiteiten tegen het regime, of het een oogje dichtknijpen bij afwezigheid van bepaalde leerlingen.

* Scholen voorzien in veel middelen die van waarde kunnen zijn voor het verzet, zoals vergaderruimten, afdrukkapparatuur en openbare adressenbestanden. Docenten kunnen veelal dezelfde vormen van verzet gebruiken als ambtenaren.

Studenten, academici, werklozen.

Studenten hebben vaak een belangrijke rol gespeeld in het protesteren tegen overheden, zoals in 1968 in Frankrijk. Canberra heeft een

universiteit, een school voor voortgezet onderwijs, een aantal technische scholen en vele middelbare scholen. Een behoorlijk aantal studenten (en een klein aantal academici) is vertrouwd met het organiseren van, en het deelnemen aan demonstraties en vergelijkbare akties. Doorgaans hebben ze de tijd en de mogelijkheid om dit te doen. Veel studenten zijn goed op de hoogte en hebben hun eigen circuits die kunnen worden gebruikt om overheidsmaatregelen te publiceren en duidelijk te maken waarom daartegen verzet nodig is.

Universiteiten kunnen verworpen tot haarden van verzet en het grote aantal deeltijdstudenten in Canberra kan voor verspreiding naar de werkplek zorgen. Verzetsbijeenkomsten kunnen veilig plaatsvinden tussen de vele gewone universiteits-aktiviteiten, en dissidenten kunnen zich schuilhouden tussen de studenten. Studenten zouden ook tijd hebben om aan veel aktiviteiten mee te doen zoals organiseren, drukken, verspreiden van pamfletten, werven van medestanders en de verdeling van voedsel.

Omdat hoger onderwijs-instellingen van oudsher concentraties van dissidenten herbergen zullen nieuwe heersers proberen ze te sluiten, of overgaan tot massale arrestaties. Zulke akties zullen echter tot publiciteit leiden.

Universiteiten hebben het voordeel van een zekere mate van zelfstandig bestuur. De effectiviteit van hoger onderwijs-instellingen als centra voor verzet zal voor een belangrijk deel afhangen van een welwillende opstelling van haar bestuurders.

Een ander gevaar is dat sommige studenten die sympathiseren met het nieuwe regime als spionnen bij studenten-demonstraties zouden kunnen fungeren. Er zouden tactieken moeten worden ontwikkeld om dit soort sympathisanten te ontmaskeren.

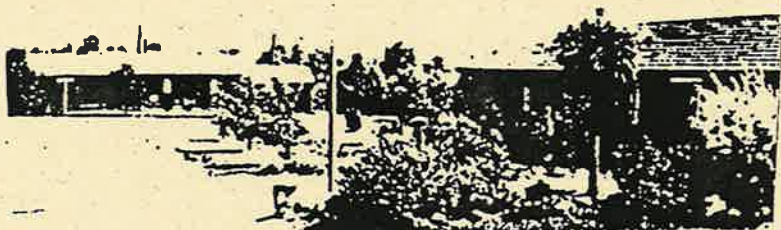
De mening van academici en andere intellectuelen wordt vaak gevraagd met betrekking tot aktuele zaken. Academici zouden zich kunnen uitspreken op een manier waarbij ze de rechtmatigheid van het regime op de proef stellen, en zodoende een sterk symbolisch protest laten blijken. Dit is belangrijk omdat er ongetwijfeld academici zullen zijn die het nieuwe regime steunen. Middelbare scholieren zouden net zo aktief kunnen zijn als universiteitsstudenten, vooral met steun van hun leraren. Ze zouden ook hun ouders kunnen aanmoedigen tot verzet, en zorgdragen voor verdere communicatielijnen. Verantwoord

protesteren door tieners heeft in het algemeen een sterk effect op het grote publiek.

Werklozen hebben dezelfde mogelijkheden als studenten om deel te nemen aan allerlei akties. In Canberra is de werkloosheid iets minder dan 5 procent. Veel werklozen zijn waarschijnlijk niet te motiveren voor verzet, tenzij ze mogelijkheden zien daardoor hun situatie in de toekomst te verbeteren. Aan de andere kant is het zo dat werklozen het minst hebben te verliezen, en er zijn werklozenorganisaties die toegewijde aktivisten tussen hun gelederen hebben met ervaring in politieke campagnes. Er bestaan een aantal sterke netwerken tussen groepen werklozen.

Een probleem voor studenten en werklozen is dat ze het negatieve imago dat ze bij een deel van het grote publiek hebben moeten zien kwijt te raken. Eventueel kan dit worden bewerkstelligd door zich niet te conformeren aan stereotypen.

Stadswijken

Canberra bestaat nagenoeg geheel uit stadswijken. Er zijn geen echte buitenwijken: de typische stadswijkwoningen beginnen al vlak naast de belangrijke winkel- en werk-centra en strekken zich uit tot aan de randen van de stad. De meeste mensen wonen in aparte huizen op een stukje grond. Er zijn een paar etagewoningen en een paar flats. Er zijn weinig hoge flats en weinig dicht op elkaar staande huizen zoals vaak het geval is in het centrum van grote steden. Canberra kan bijna als een grote stadswijk worden beschouwd. Stadswijken kunnen een belangrijke rol spelen in het ontwikkelen van distributienetwerken voor essentiële goederen zoals voedsel, benzine en reserveonderdelen. Ze hebben niet alleen het voordeel van de relatieve veiligheid bij het uitvoeren van dit soort taken, maar buurten vormen een haast ongelimiteerde hoeveelheid veilige opslagplaatsen. Dit kan variëren van verlaten fabrieken en schuren tot geheime kluizen in huizen, garages en achtertuinen.

Het is goed mogelijk dat op een bepaald moment rantsoenering wordt geïntroduceerd. Dit geeft het regime toegang tot essentiële voorraden, en kan ook een middel zijn om ongewenste verzetsaktiviteiten zoals het verscholen houden van subversieelingen

en de communicatie tussen verzetsgroepen, in de hand te houden. Als voorbereiding op zo'n situatie zouden stadswijken lokale opslagplaatsen kunnen aanleggen. Het winnen van sympathisanten onder de lokale winkeliers is een cruciaal punt bij het instandhouden van distributie netwerken. De winkels zijn waarschijnlijk kwetsbaar voor surveillance, maar winkeliers kunnen als intermediair fungeren bij het verkrijgen van goederen.

Stadswijken kunnen dienen als een basis voor verzetsgroepen en netwerken. Het is belangrijk voor mensen om elkaar eenvoudig thuis te ontmoeten om angsten en bezorgdheid te bespreken en om een solidariteitsgevoel te verkrijgen. Alhoewel de bevolking in de stadswijken van Canberra vaak van elkaar is geïsoleerd, zijn er talloze netwerken die kunnen worden gebruikt, zoals; kerken, ouders, sportclubs, dienstverlenings-verenigingen, babysit-pools en allerlei soorten activisten-groeperingen. Als er eenmaal een klein lokaal groepje is ontstaan kunnen leden andere burens benaderen om nieuws te bespreken en zo de groep uitbreiden. De reactie van mensen ten opzichte van het verzet zal variëren al naar gelang de positie van de mensen, hun ervaringen met onderdrukking, met wat ze geloven en met hun persoonlijkheid. In het begin kunnen netwerken worden gevormd op een relatief onbedreigende basis zoals de vraag naar gemeentelijke kinderopvang. Groepen in stadswijken hebben waarschijnlijk wel leden die betrokken zijn bij het verzet op hun werkplek of op een andere plaats, die zodoende informatie kunnen verschaffen. De groepen zelf vergemakkelijken de dialoog tussen leden van verschillende beroepsgroepen.

Stadswijkbewoners kunnen ook op een andere manier actief zijn, of als individuen, of als kleine groepen. Zulke activiteiten kunnen het verschuilen en bedienen van druk- en zend-apparatuur en het verschuilen van dissidenten omvatten. Zo mogelijk kunnen communicatie-netwerken via de telefoon worden onderhouden.

De huizen en winkels van collaborateurs kunnen in de gaten worden gehouden, en zonodig kunnen zulke mensen worden achtervolgd. Ongewone activiteiten in de buurt kunnen wijzen op het zoeken naar verschoolen dissidenten of apparatuur, zodat er kan worden gewaarschuwd. Collaborateurs zullen vaak worden ontdekt bij het opbouwproces van de groep.

Net zoals studenten zijn stadswijkbewoners vaak in staat demonstraties te organiseren en bij te wonen, evenals andere activiteiten die overdag plaatsvinden. Voor enkelen kan dit echter moeilijk zijn omdat ze nooit eerder deelnamen aan politieke activiteiten. Velen zouden kunnen worden betrokken in kleinschalige acties zoals het protesteren bij huizen en winkels van collaborateurs; vaak zou dat gebeuren in interactie met bekenden. Binnen een buurt is het ook mogelijk om boycotts van bepaalde winkeliers en goederen te organiseren. Dit zou enig risico met zich meebrengen.

De kinderopvang kan door lokale groepen bij mensen thuis worden georganiseerd. Met behulp van enkele boeken over kinderopvang zou een aantal volwassenen op een groep kinderen kunnen passen, en groepsactiviteiten kunnen organiseren. Dit zou zelfs gedaan kunnen worden door mensen die niet gewend zijn met kinderen om te gaan. Omdat ouders betrokken zijn bij training voor sociale verdediging en omdat communicatienetwerken het zelfvertrouwen laat groeien zouden organisaties op het gebied van de kinderopvang op natuurlijke wijze evolueren. Deze betrokkenheid binnen de gemeenschap maakt het organiseren van dingen als kinderopvang en voedseldistributie gemakkelijker in noodgevallen.

Bij experimenten met kinderen op de Coöperatieve School in Canberra werden kinderen zeer inschikkelijk en blij om van de ene familie naar de andere te verhuizen als dat de geldende norm binnen de groep was. Kinderen kunnen bijvoorbeeld regelmatig 's nachts bij hun vriendjes gaan slapen en dan 's ochtends weer samen naar school gaan. Als de spanning heel hoog wordt willen de ouders vaak hun kinderen bij zich hebben. In dat geval zou de kindverzorging kunnen worden georganiseerd met behulp van een dienstrooster systeem op kantoor of op een andere werkplek.

Straatbordjes en huisnummers kunnen worden veranderd of verwijderd om het regime in verwarring te brengen. In het holst van de nacht zou het iemand weinig moeite kosten de straatborden omhoog te trekken en te verwisselen. (De straatborden in Canberra zijn erg gemakkelijk omhoog te trekken als je ze een beetje heen en weer wrikt, kinderen doen het herhaaldelijk.) De Tsjechoslowaakse bevolking verwijderde huisnummers als onderdeel van hun geweldloze verzet tegen de Sovjetmilitairen die Tsjechoslowakije in 1968 binnenvielen.

Een andere activiteit voor stadswijkbewoners is het verbergen van dissidenten. Dissidenten kunnen het best worden verborgen bij mensen die niet direct met hen in verband staan. Het zou zeer nuttig zijn een doos met vermommingen zoals pruiken, brillen en haarverf van te voren klaar te hebben staan. Planning zou ook zeer goed van pas komen bij het zoeken van goede verbergplaatsen. Deze zouden kunnen worden uitgestippeld in de buurt, en zouden wat voorzieningen kunnen bevatten.

Sociale aktiegroepen.

Groepen mensen die zichzelf organiseren om acties met een sociaal doel te ondernemen worden sociale aktiegroepen genoemd.

Gewoonlijk is deze omschrijving van toepassing op groepen die niet bijzonder krachtig zijn, of op groepen die geen connecties via standaardkanalen hebben, zoals bijvoorbeeld werkenden dat hebben. Feministen en milieuactivisten zijn voorbeelden van sociale aktiegroepen. Sociaal activisten gebruiken typische 'outsider' methoden zoals het schrijven van artikelen, brieven, petities, het houden van bijeenkomsten, nachtwaken en sit-ins. Sociale aktiegroepen kunnen worden gevonden op vele plaatsen, zoals onder vakbondsleden, leden van politieke partijen en kerkcongregaties. Er zijn ook veel groepen die niet hun basis hebben in grotere organisatorische groepen, zoals vele vredesgroeperingen. Leden van sociale aktiegroepen hebben vaak aanzienlijke ervaring met geweldloze actie, en zij zijn dus in een goede positie om actie tegen een onderdrukkend regime te organiseren. Ervaren sociaal activisten hebben gewoonlijk veel contacten met andere groepen, en kunnen zo voorzien in belangrijke netwerken voor het verzet. Als laatste; veel sociaal

aktivisten hebben een fijnzinnig gevoel voor politiek ontwikkeld, speciaal in het gebruik van publieke vormen van protest. Hun goede beoordelingen kunnen van onschatbare waarde zijn voor het verzet. Er zijn veel duidelijke dingen die sociaal activisten kunnen doen om het verzet te steunen. Veel daarvan zijn al besproken in onze besprekingen van andere groepen. Hier noemen we een paar punten.

- * Sociale actiegroepen kunnen hun netwerken gebruiken om het verzet te promoten. Mensen in sociale actiegroepen kennen elkaar vaak goed en hebben een aanzienlijk vertrouwen opgebouwd. De groepen kunnen opereren met minder zorgen over betrouwbaarheid en infiltratie door het regime.

- * Sociaal activisten kunnen anderen trainen in het analyseren van politiek, het opzetten van organisaties, het plannen van acties, het ontwikkelen van strategie en het opzetten van netwerken. Men kan sommige van deze dingen leren door erover te lezen, maar discussie van mens tot mens, praktische oefeningen en directe actie zijn van onschatbare waarde. Het is belangrijk dat ervaren activisten hun kennis delen met vele anderen, zodat het verzet niet afhankelijk is van een paar sleutelfiguren.

- * Prominente activisten en alle leden van prominente sociale actiegroepen zijn hoofddoelen voor bestoking met formaliteiten en arrestatie door het regime. Dit is een andere reden om informatie en vaardigheden te delen zoveel als maar kan. Maar daarnaast moeten activisten voorbereid worden op de mogelijkheid van surveillance, bestoking met formaliteiten, arrestatie en misschien mishandeling of erger. Liever dan deze te ondergaan zoals ze komen kunnen zulke gevallen worden gebruikt om steun voor het verzet te mobiliseren. Door veel, of de meeste activiteiten openbaar en zichtbaar voor vele mensen te houden - inclusief fysieke lokatie, staat van gezondheid van personen en lijst van activiteiten - wordt het veel moeilijker voor het regime om individuen aan te vallen of vast te houden zonder in de publiciteit te komen.

- * Door hun gecommiteerdheid met doelen, zoals vrijheid en gerechtigheid, die regelmatig worden uitgedrukt in termen van sociale actie zullen sociaal activisten hoogstwaarschijnlijk in de voorhoede van de oppositie tegen een onderdrukkend regime verkeren. Zij zullen waarschijnlijk betrokken zijn bij bijeenkomsten, bezettingen en verschillende vormen van burgerlijke ongehoorzaamheid. Als resultaat zullen activisten meer risico lopen om gearresteerd te worden en buiten functie te raken. De waarde van zulke riskante activiteiten moet worden afgewogen tegen de waarde van wat stiller activistisch werk zoals het opbouwen van netwerken, het trainen van nieuwe activisten en het ontwikkelen van strategieën. Ook al is het waar dat nieuwe activisten naar voren zullen treden en snel leren, het zou toch niet slim zijn alle meest ervaren activisten zichzelf in de gevangenis te laten zetten.

ALLE STUKJES IN ELKAAR PASSEN.

We hebben veel verschillende typen geweldloze actie beschreven die door een veelheid aan individuen en groepen kan worden uitgevoerd om tegenstand te bieden aan een onderdrukkend regime. Maar een bonte mengeling van acties leidt niet noodzakelijk tot een effectieve verzetsbeweging. Wat is de sleutel tot een effectieve verzetsbeweging?

- Ten eerste moet het verzet gebaseerd zijn op de verdediging van enige basisprincipes zoals instandhouding van de democratie, vrijheid van meningsuiting en vrijwaring van willekeurige aanhoudingen. Zulke principes voorzien in de mogelijkheid voor steun vanuit alle sectoren van de bevolking, en ook in het verkrijgen van loyaliteit van leden van het regime. Het focussen op speciale belangen - zoals de salarissen van een bepaalde groep mensen met een bepaalde opleiding - bevat het gevaar potentiële aanhangers af te stoten, en het verzet te verdelen.

- Ten tweede is het van vitaal belang om de eenheid en de moraal van het verzet in stand te houden. Beslissingen over demonstraties, stakingen en andere acties moeten worden genomen met inachtneming van hun effecten op de eenheid en de moraal. Bijvoorbeeld; een staking kan zeer effectief zijn als bijna alle medewerkers meedoen, daarmee de eenheid van het verzet aantonend aan het regime en aan de verzetsleden. Een staking moet niet worden afgeroepen als het waarschijnlijk is dat er een kleine opkomst is. De verzetsleden zouden worden gedemoraliseerd.

- Ten derde: Succes hangt af van volharding. Geweldloos verzet levert niet gegarandeerd snel succes op, net zoals dat niet gegarandeerd het geval is bij gewelddadig verzet. In een lange worsteling is vasthoudendheid vereist. Het verzet moet niet al zijn energie stoppen in een riskante poging snel de overwinning te behalen, maar meer de nadruk leggen op de langere duur aspecten van de strijd. Deze aspecten houden onder andere in; het onderhouden van informatiekanalen en netwerken, constant steun zoeken bij allerlei bronnen, het instandhouden van de geweldloosheid en het spreiden van de vaardigheden die nuttig zijn voor het verzet.

- Als laatste is goed voorbereiden van vitaal belang, net zoals bij gewelddadige methoden. Een conventioneel leger waar de soldaten ongetraind zijn en waar geen apparatuur is vervaardigd of opgeslagen is waarschijnlijk niet erg succesvol. Hetzelfde geldt voor geweldloos verzet zonder training, planning of fysieke ondersteuningstechnieken. De meeste historische voorbeelden van geweldloos verzet zijn spontaan geweest, en hun succes is grotendeels een kwestie van geluk geweest. Van tevoren voorbereiden zou inhouden het trainen in de methoden en strategieën van geweldloze actie, het ontwikkelen van plannen voor verschillende onzekerheden, en het klaarmaken van fysieke en organisatorische hulpmiddelen zoals kortegolf-radio's en communicatienetwerken.

In dit boekje bieden we geen blauwdruk aan voor een sociaal verdedigingssysteem voor Canberra. Het feitelijke trainen, plannen en opbouwen van de infrastructuur voor zo'n systeem kan alleen maar ontwikkeld worden met de medewerking van aanzienlijke aantallen mensen. We zullen ons nu richten op wat algemene aspecten van sociale verdediging in Canberra: het reageren op verschillende graden van onderdrukking, de besluitvorming en coördinatie van acties, en speciale obstakels bij het ontwikkelen van een effectief sociaal verdedigings'systeem.

Graden van onderdrukking:

Zoals hiervoor beschreven werd kan geweldloze actie in drie typen worden onderverdeeld:

- Symbolische acties
- noncoöperatie
- geweldloze interventie

Symbolische acties - van petitie tot samenscholingen - zijn meestal de mildste vorm van verzet, terwijl geweldloze interventie - inclusief sit-ins en alternatief leiding geven - meestal de grootste uitdaging van een bestaand machtssysteem vormt. Welke typen geweldloze actie zijn nu het meest geschikt? Dat hangt af van veel factoren, onder andere de belangen, de vaardigheden, de organisatie en de kracht van de verzetsleden. Een sleutelfactor is echter de onderdrukking.

Als de onderdrukking relatief mild is kan het zich manifesteren in beperkte censuur, de arrestatie van sommige activisten en het beperken van de vrije meningsuiting. In dit geval zijn er vele wegen om steun te krijgen via de 'legale' kanalen, bijvoorbeeld via de media, de vakbonden en de opposerende politieke partijen. In zo'n geval is het vaak verstandig om zeer provocatieve acties te vermijden - zoals grotere sabotage -, en je te concentreren op het mobiliseren van steun door middel van communicatie en netwerken, en door het aantonen van de illegitimiteit en de schendingen van de mensenrechten van het regime. Noncoöperatie en interventie kunnen worden gebruikt als er grootschalige steun wordt vereist. Het doel moet zijn het winnen aan loyaliteit van niet toevertrouwd. Geweld is natuurlijk contraproductief in deze situatie. Als het verzet massale steun heeft dan kunnen er grote acties worden georganiseerd om de onderdrukking en het regime uit te dagen.

Als de onderdrukking hard is kunnen er massale arrestaties plaatsvinden, staat van beleg, martelingen en executies. De mogelijkheden voor het verzet om tegenstand te bieden aan het regime door middel van de media of via de vakbonden en politieke partijen zullen beperkt zijn omdat deze kanalen de hoofddoelen zijn voor onderdrukking.

Onder zware onderdrukking is het waarschijnlijk dat vele mensen weerstand zullen bieden aan het regime. De moeilijkheid is het bieden van wegen aan mensen om mee te doen in het uitdagen van het regime. De meer collectieve middelen van symbolisch verzet - zoals petitie en samenscholingen - zijn zeer bruikbaar omdat het moeilijker is om individuen uit te pikken voor vergeldingsacties. Noncoöperatie van de minder duidelijke soort - zoals langzaam aan acties - is ook zeer bruikbaar. Als laatste zijn sabotage acties zoals het vernietigen van computerfiles en interruptie van de communicatie van het regime ook nuttig. Het is niet aannemelijk dat ze de steun zullen verminderen.

Besluitvorming.

Het ontwikkelen van een proces voor besluitvorming binnen het verzet levert een aantal problemen op. Als de volledige bevolking verenigd zou zijn in de verdediging, en bereid zou zijn bepaalde leiders te volgen, dan kan het traditionele hiërarchische model van besluitvorming worden gevolgd (de leiders beslissen, de volgelingen gehoorzamen). Maar deze situatie is om verschillende redenen niet waarschijnlijk. - Ten eerste steunen veel formele leiders het regime, of in ieder geval ze werken het regime niet tegen. - Ten tweede

zullen de meeste prominente figuren die het verzet steunen worden gearresteerd, het verzet verstoken van leiders achterlatend. - Als laatste zullen de normale communicatiekanalen voor het uitvoeren van plannen worden uiteengerukt. Een veelbelovend besluitvormings-systeem is een systeem van netwerken. De netwerken kunnen vele bestaande kanalen omvatten zoals vakbonden, kerken, kinderverzorgings-centra, radioamateurs enzovoorts. Binnen zulke gebieden kunnen ideeën worden besproken en plannen worden ontwikkeld. Veel acties kunnen worden uitgevoerd als resultaat van besluiten genomen binnen een bepaalde sector, zoals het staken bij arbeiders in een bepaalde tak van industrie.

Wat te doen als een bepaalde groep niet verstandig genoeg is om het meest effectieve te doen? Moeten er geen specialisten of leiders zijn die het zeker maken dat de individuele groepen niet uit de band springen? Wij denken van niet. Tenslotte is sociale verdediging een vorm van verdediging gebaseerd op volksparticipatie. Het heeft weinig vooruitzichten als er geen wijdverbreide steun is voor het verzet, en wijdverbreid begrip van de dynamiek van geweldloze actie. Als mensen het doel van de verdediging doorhebben, en zichzelf - en hun gemeenschap - voorbereid hebben voor effectief verzet, dan kun -en moet- je er zeker op vertrouwen dat ze doen wat ze geloven dat goed is in de omstandigheden. Verder is er niets op tegen dat groepen bij elkaar te rade gaan over strategieën en tactieken. Dit moet haast wel gebeuren, want het is zeer zinvol.

De ruggengraad van het geweldloze verzet bestaat nu uit de vele acties waartoe besloten is door verschillende groepen en individuen, elke beslissing daarvan genomen met de raadplegingen die daarvoor noodzakelijk werden geacht. Als de planning van acties wordt geleid met als doel het verdedigen van fundamentele politieke principes en het instant houden van de eenheid en de moraal van het verzet, dan kan decentrale besluitvorming nooit erg fout gaan. Het maken van besluiten over acties die betrekking hebben op veel verschillende sectoren van de bevolking is moeilijker. Voorbeelden hiervan zijn een algemene staking, of een grote boycot-campagne. Deze kunnen ook worden georganiseerd via netwerken. Groepen mensen op werkplekken en in buurten kunnen delegaties sturen naar grote bijeenkomsten op stads- of regionaal niveau om grotere acties voor te bereiden. Deze besluiten kunnen mee terug naar de groepen worden genomen die dan kunnen besluiten om al dan niet mee te doen.

De mogelijkheden voor grootschalige besluitvorming hangen af van de graad van onderdrukking. Als er sprake is van een milde onderdrukking dan kan de besluitvorming grotendeels of helemaal openlijk plaatsvinden. Dit zou een wijdverbreide participatie en verspreiding van gezichtspunten toestaan. Agenten van het regime zouden zeker aanwezig zijn, maar het regime kan niet ingrijpen zonder haar steun van de bevolking te riskeren. In het geval van zware onderdrukking zijn arrangementen voor besluitvorming noodzakelijkerwijs beperkter. Een organisatie van mensen in compacte cellen, met communicatie tussen de cellen, maar geen overkoepelende sturende leiding kan dan nuttig zijn. Dit was de basismethode gebruikt door het verzet tegen de Nazi's in bezet Europa.

Obstakels

Er zijn een aantal factoren die het succes van sociale verdediging in Canberra in de weg kunnen staan. Hier noemen we er kort een paar:

***Opvallen in een menigte.**

De Australische cultuur moedigt individuen niet aan opvallend afwijkend van de norm te zijn. Onder het individualisme dat in sommige aspecten van het leven doordringt (zoals de verantwoordelijkheid voor werkloosheid die bij werkloze individuen wordt opgelegd) zit op een dieper niveau een sterke druk voor gelijkvormigheid. Dit kan een poging tot sociale verdediging schaden als er onvoldoende mensen bereid zijn een openlijk standpunt tegen een onderdrukkend regime in te nemen. De manier om dit te voorkomen is om de nadruk te leggen op collectieve acties zoals petities, samenkomsten, boycots en stakingen, in plaats van op individualistische protesten. Inderdaad is sociale verdediging gebaseerd op een collectieve benadering, zodat ze niet moet steunen op een groot aantal individuen die moedige persoonlijke verklaringen afleggen. Maar natuurlijk zijn individuele initiatieven onmisbaar, zelfs om collectieve acties effectief te laten zijn.

Angst om op
te vallen

***Het gewaarworden van de crisis.**

Als mensen de illegitimiteit van het onderdrukkende regime niet gewaarworden dan zullen weinigen actie tegen het regime ondernemen. Dus als bijvoorbeeld een onderdrukkend regime aan de macht komt met ogenschijnlijk wettelijke middelen (zoals verkiezingen gevolgd door onderdrukkende wetgeving) zou het een stuk moeilijker worden een effectieve verdediging op te zetten. Zelfs in rechtvaardige gevallen wordt illegale actie (burgelijke ongehoorzaamheid) tegen het regime met gefronste wenkbrauwen begroet.

Er zijn verschillende manieren om op dit probleem te reageren. Eén daarvan is het continu proberen regeringen te beoordelen vanuit morele en politieke gronden - zoals hun verbintenis met sociale wetgeving en de tolerantie van afwijkende meningen - in plaats van op formele wettelijke gronden. Een andere manier is het ontwikkelen van het gebruik van geweldloze actie als legitiem middel voor sociaal protest, zelfs tegen 'verlichte' regeringen. Nog een andere manier

is het pushen van meer zeggenschap voor lokale gemeenschappen over hun eigen zaken zodat 'de regering' niet meer gezien wordt als de hoofdarena voor legitieme sociale verandering.

*Collaboratie.

Het is goed mogelijk dat veel prominente figuren uit de gemeenschap - politici, hoge zakenlieden, kerkleiders, rechters - zullen collaboreren met het regime, openlijk of heimelijk. Bekende figuren kunnen bijvoorbeeld waarschuwingen overleggen, vragen het regime een eerlijke kans te geven, 'onhandelbare massa's' bestraffend toespreken of de schuld afschuiven op 'gewelddadige extremisten'. (Wrede regeringen worden zelden 'gewelddadige extremisten' genoemd). Zulke collaboraties voorzien het regime van waardevolle legitimatie. Dit soort gedrag is vaak voorgekomen onder vele meedogenloze regimes. Dit gevaar wijst ons op het belangrijke feit dat sociale verdediging niet moet steunen op elites, maar steun moet opbouwen in alle lagen van de bevolking. Het is van belang dat mensen leren sceptisch tegenover de meningen van leiders te staan, en zelf de situatie te beoordelen.

*Spionnen.

Spioneren is een andere vorm van collaboratie. Dit komt vooral voor bij de meest onderdrukkende regimes. Alleen het bestaan van spionage is al een in de wegstaande factor voor het verzet: mensen worden bang die dingen te doen en te zeggen die hen misschien in moeilijkheden kunnen brengen.

Sociale verdedigingsplanning moet gebaseerd zijn op de vooronderstelling dat in elke publieke samenschatting of grote bijeenkomst spionnen aanwezig zijn. Een van de basismanieren om dit probleem op te lossen is het zoveel mogelijk openbaar maken van het verzet, vooral van de principes en standaardmethoden van het verzet. Technieken zoals samenscholingen, petitieën, boycots en stakingen zijn van nature vrij openbaar. Wat geheim kan blijven zijn de gedetailleerde initiatieven van individuen en kleine groepen, zoals ambtenaren die computerapparatuur saboteren, of vaklieden die elektriciteits-voorzieningen of watervoorraden saboteren. Alleen onder de meest onderdrukkende regimes zou geheimhouding ook verplicht moeten worden voor routineactiviteiten. Alhoewel??, onder Nazibezetting of onder communistische regimes is altijd een redelijke graad van openlijke tegenstand getolereerd, eenvoudig om te voorkomen

dat deze verschillen van mening nog grotere tegenstand veroorzaken. Dit is de dynamiek van geweldloze actie.

*Spanning.

Onderdrukkende regimes zetten mensen onder enorme persoonlijke spanning. Morele dilemma's en vaak de dagelijkse overleving vormen de dringende problemen. Een gevaar van sociale verdediging is dat mensen gewelddadig op spanning gaan reageren, en daarmee de legitimiteit van het geweldloze verzet ondergraven. Een ander gevaar is dat mensen gedemoraliseerd raken.

De gevaren van spanning duiden ons op het belang van mechanismen om gemeenschappelijke steun te krijgen. De spanning die ontstaat bij het uitvoeren van taken - zoals bijvoorbeeld: overzees communiceren, het produceren van een pamflet, het plannen van een bezetting- moet in balans worden gebracht door middel van pogingen tot emotionele steun. Dit kan ook pogingen omvatten mensen hun angsten met anderen te laten bespreken, onderbrekingen van betrokkenheid bij acties, en activiteiten zoals concerten en diners, meer gehouden om het solidariteitsgevoel te versterken dan om het regime uit te dagen. Het bij elkaar houden van het verzet, en het blijven functioneren daarvan is van vitaal belang, dit betekent dat de behoefte van mensen aan emotionele steun moet worden beloond.

SUGGESTIES VOOR VERDERE AKTIES.

Individueen

*Leer meer over sociale verdediging. Een startpunt om meer te weten te komen over de geschiedenis van, en het denken over, sociale verdediging is het hoofdstukje over literatuur achterin dit boekje. Sommige boeken en tijdschriften zullen verkrijgbaar zijn in bibliotheken en gespecialiseerde boekwinkels. Anderen zullen moeten worden besteld. Groepsdiscussies met een paar vrienden of collega's kunnen ook een prettige leermethode vormen.

*Deel informatie uit. Er zijn misschien vredesgroepen of individuen die geïnteresseerd zijn in geschreven materiaal of een diaserie over sociale verdediging. Een andere manier om mensen over sociale verdediging in te lichten is het schrijven van een ingezonden brief in de krant, of het schrijven in een lokaal kerk-/vakbonds-/sportclub- blaadje. Een paar regels is vaak al genoeg. Als er meer ruimte is, dan is het misschien mogelijk een artikel van iemand anders over sociale verdediging te herdrukken.

*Inventariseren van middelen. Een belangrijk onderdeel van geweldloos verzet is het hebben van kennis over de middelen en bekwaamheden die beschikbaar zijn in de gemeenschap. Een middeleninventarisatie in de straat, club of werkplaats zou een bruikbare start zijn. Tegelijkertijd kan een lijst van bekwaamheden worden opgesteld.

*Eigen je bekwaamheden toe. Er zijn vele bekwaamheden die zeer nuttig zijn voor de verzetsbeweging. Voertuigen repareren, telexen en kortegolfzenden en zelfs valsheid in geschrifte behoren hiertoe. Sommige mensen hebben misschien nu al toegang tot relevante apparatuur op hun werk. Deze mensen hebben misschien de mogelijkheid om te leren omgaan met deze apparatuur.

Groepen.

*Studies van verzetsbewegingen. Om meer te leren over hoe geweldloze actie werkt kunnen studies worden gedaan naar campagnes en bewegingen in het heden en het verleden. Hieronder vallen ook historische studies in kranten en archieven, en gesprekken met leden. Ook hieronder valt 'recente geschiedenis', de studie naar hedendaagse geweldloze actie, inclusief het praten met mensen aan alle kanten van het onderwerp. Het kan ook participatieonderzoek inhouden: betrokken raken in de beweging, maar tegelijkertijd bestuderen wat zij bewerkstelligt en hoe zij slaagt of faalt.

*Inventariseren van middelen. Groepen kunnen lijsten opstellen van middelen voor geweldloze actie. Hieronder valt ook apparatuur zoals typemachines en kortegolf radio's, alsook vaardigheden zoals loodgieten en spreken in het openbaar. Het opstellen van een lijst van middelen is een waardevolle oefening op zichzelf, want het maakt de mensen bewust van welke middelen en bekwaamheden ze ter beschikking hebben en van de relevantie daarvan voor het geweldloze verzet. Het is van belang dat de verzamelde informatie ook inderdaad beschikbaar is voor diegenen die het kunnen gebruiken voor sociale verdediging.

*Netwerken. Een belangrijk onderdeel van elk geweldloos verzet is de solidariteit van de zich verzettende gemeenschap. Het opbouwen van verbindingen en het maken van kontakten onder een groot aantal mensen is zeer waardevol. Een project zou kunnen zijn het samenstellen van lijsten van kontakten: een inventarisatie van bestaande netwerken. Een ander project kan zijn het kweken van samenwerking en interactie, bijvoorbeeld in een plaatselijke buurt

of tussen verschillende religieuze groepen. Dit is het proces van buiten de bestaande netwerken treden om zo nieuwe netwerken te bouwen.

*Zelfvoorziening. Gemeenschappen die zelfvoorzienend zijn bevinden zich in een betere positie om een onderdrukkend regime te weerstaan. Er zijn veel manieren om zelfvoorziening te versterken:

- meer lokale produktie en distributie van voedsel.
- breder begrip van preventie van ziekten en zelfhulp-gezondheidszorg.
- het spreiden van kundigheden voor het repareren van spullen.
- Lokale netwerken voor kinderzorg, steun voor de gehandicapten, kontakt met de ouderen en met verschillende etnische groeperingen enzovoorts.
- Direkte promotie van sociale verdediging. Groepen kunnen informatie verstrekken over sociale verdediging, lezingen houden, standjes inrichten, trainings-workshops organiseren, simulatie-oefeningen houden etcetera.

*Het koppelen van sociale verdediging met sociale actie. Feministen zouden campagnes tegen verkrachting en aanranding met de promotie van sociale verdediging willen koppelen. Werklieden kunnen campagnes voor industriële democratie koppelen met de ontwikkeling van een sociale verdedigings-organisatie in de fabriek. Het koppelen van de promotie van sociale verdediging met campagnes voor sociale rechtvaardigheid, gelijkheid, en milieuzorg is een belangrijke taak.

Regeringen.

*Promotie van bewustzijn en discussie over sociale verdediging binnen de gemeenschap. Dit kan worden bewerkstelligd via radio, televisie, advertenties alsook door het maken van speciale pamfletten, kranten en films. Uitspraken van regeringsleiders worden gerapporteerd in de media, en helpen de concepten te legitimeren.

*Het financieren van onderzoek en leerplanontwikkeling. Onderzoek kan binnen en buiten de universiteiten plaatsvinden, en moet relevant zijn voor de Australische situaties. Het omvat ook het inventariseren en erkennen van de relevante kennis van vele groepen in de samenleving. Kursussen kunnen op scholen en universiteiten worden gegeven. Onderzoek en lesgeven zouden niet onder overheidsbemoeienis moeten vallen.

*Het financieren van centra voor sociale verdediging. Deze centra kunnen kursussen en workshops ontwikkelen en organiseren, en ze kunnen trainers en consultants leveren om te werken met verschillende gemeenschaps- en opleidings-groepen. Zulke centra kunnen ook gemeenschaps-groepen coördineren en aanmoedigen om relevante strategieën te ontwikkelen. Ze kunnen ook het publiek voorzien van informatie.

*Stimuleren van gemeenschaps-groepen. Groepen binnen de gemeenschap kunnen eigen ideeën ontwikkelen en deze publiceren voor hun eigen leden. Er kunnen groepen worden gefinancierd om ze te helpen activiteiten zoals bovengenoemd uit te voeren.

*Kursussen in specifieke vaardigheden. Gratis kursussen zouden kunnen worden gegeven om mensen bruikbare vaardigheden te leren zoals het gebruik van korte golf radio's.

*het aanmoedigen van werknemers bij de overheid. Werknemers zouden speciaal verlof moeten krijgen voor training in sociale verdediging. De discussie binnen de overheid zou kunnen worden aangemoedigd, en in elke afdeling zou onderzoek kunnen worden gedaan naar de eigen specifieke verzetsmogelijkheden.

*Financiering voor apparatuur. Er kan steun worden gegeven voor: de massaproductie van goedkope portegolf radio's, ombouw van fabrieken zodat werknemers ze stil kunnen leggen, lokale zelfvoorziening op het gebied van voedsel en energie, grotere decentralisering bij productie, en vele andere initiatieven.

Overheidssteun is een groot voordeel voor de coördinatie van sociale verdediging op nationaal niveau. Maar het gevaar bestaat ook dat regeringen de sociale-verdedigings-beweging dwingen zich in te zetten voor hun eigen doeleinden. De overheid kan bijvoorbeeld het idee lippendienst bewijzen en vervolgens een klein onderdeel in de bestaande defensiestructuur integreren en uiteindelijk de hele sociale verdediging onder militair bestuur plaatsen. Wij hebben het gevoel dat het essentieel is dat de gemeenschap bij alle punten betrokken is, en dat de noodzakelijke graswortel-aard van sociale verdediging niet moet worden vergeten.

Australiërs bevinden zich in een goede positie om een vooraanstaande rol te spelen in de promotie van sociale verdediging. Er is geen directe buitenlandse dreiging, en het land heeft een stabiel politiek en sociaal systeem. Dit betekent dat er aanzienlijke ruimte is om te experimenteren met alternatieve benaderingen van verdediging. Sociale verdediging is één zo'n benadering die, in tegenstelling tot andere alternatieven die op geweld zijn gebaseerd, de hoop biedt de wereldwijde militaire spiraal te doorbreken.

VERDERE INFORMATIE.

Boeken over sociale verdediging:

- J.P. Feddema e.a. Verdediging met een menselijk gezicht. Grondslagen van sociale verdediging. Amersfoort/Zwolle 1982.
- Johan Niezing. Sociale verdediging als logisch alternatief. Van utopie naar optie. Antwerpen/Assen 1987.
- Geweldloze weerbaarheid. Een nieuw model in de strijd tegen onrecht. Kerk en vrede, brochure 1. Amersfoort (1e druk 1979).

Contacten

- Australië: Canberra Peacemakers, GPO Box 1875, Canberra ACT 2601.
- België: MIR/IRG, 35 Rue Van Elewijck, Brussel 1050.
- Canada: Hans Sinn, Social Defense Project, R. R. 4, Perth, Ontario K7H 3C6.
- West-Duitsland: (Groene partij) Gruene im Bundestag, 53 Bonn Bundeshaus.
- Frankrijk: Institut de Recherche sur la Resolution Non Violente des Conflicts (IRNC), 126 Bd. H. Sellier, 92150 Suresnes.
- Groot Brittanië: Michael Randle, School of Peace Studies, University of Bradford, Bradford, West Yorkshire BD7 1DP; War Resisters International, 55 Dawes Street, London SE17 1EL.
- Nederland: Lineke Schakenbos, c/o Secretariaat 'Vrouwen voor Vrede', Postbus 963, 3800 AZ Amersfoort.
- Zweden: Svenska Freds och Skiljedomsföreningen, Packhusgränd 6, 11130 Stockholm.
- Verenigde Staten: Association for Transarmament Studies, 3636 Lafayette Avenue, Omaha NE 68131.

Ook verkrijgbaar van de Canberra Peacemakers:

* 'Social defence', een schotschrift waarin voorbeelden en een samenvatting van de ideeën worden gegeven. Verschillende delen van dit boekje zijn overgenomen van het schotschrift over 'Social defence'.

* 'Social defence: a posible future', een diashow die een hypothetisch geweldloos verzet in Canberra laat zien en een overzicht geeft van de methoden voor sociale verdediging. Er zijn twee versies, een-projector (80 dia's) en twee-projector (150+ dia's). Prijzen op aanvraag.

GOOD LUCK